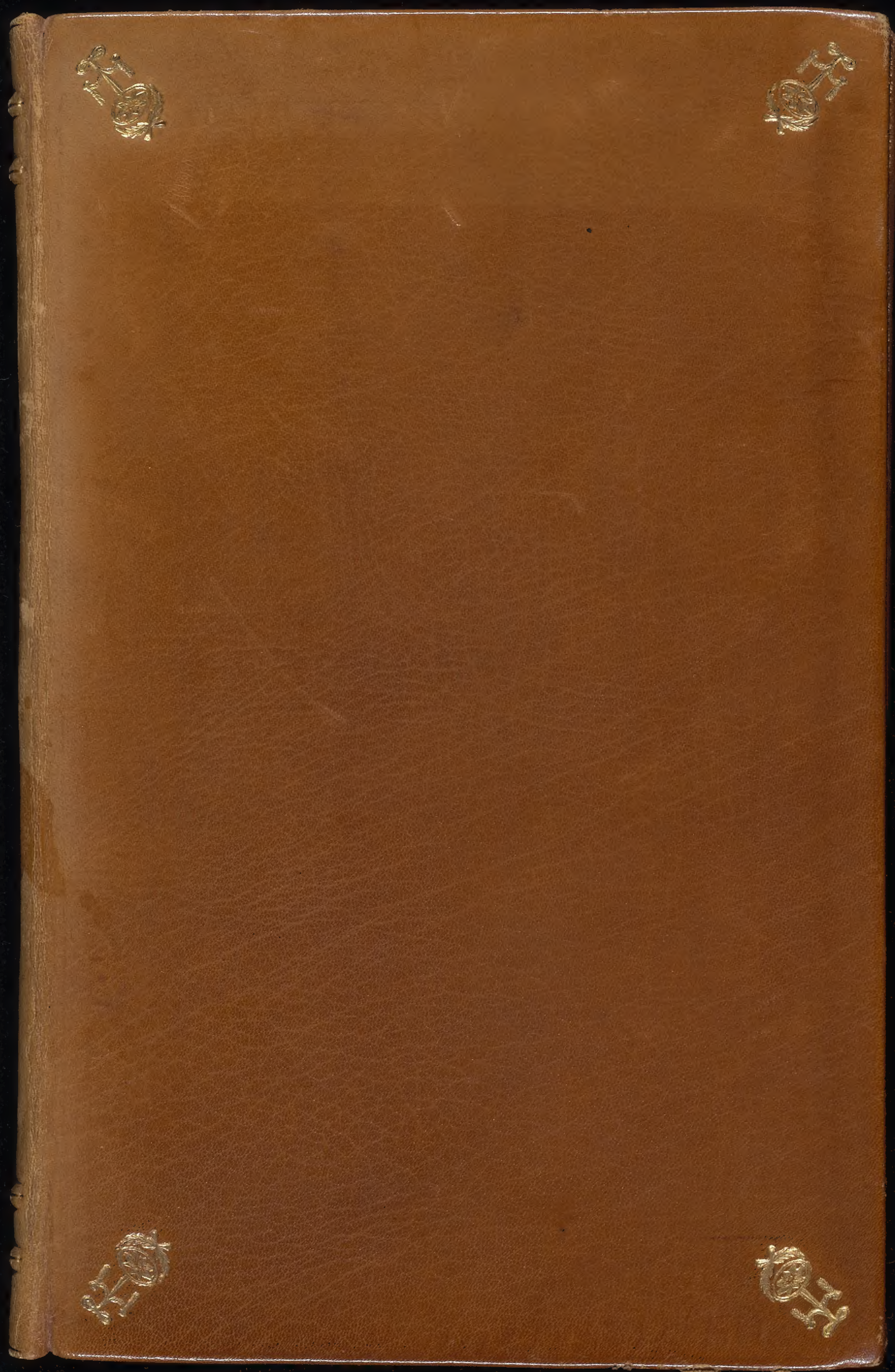
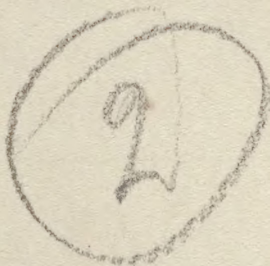


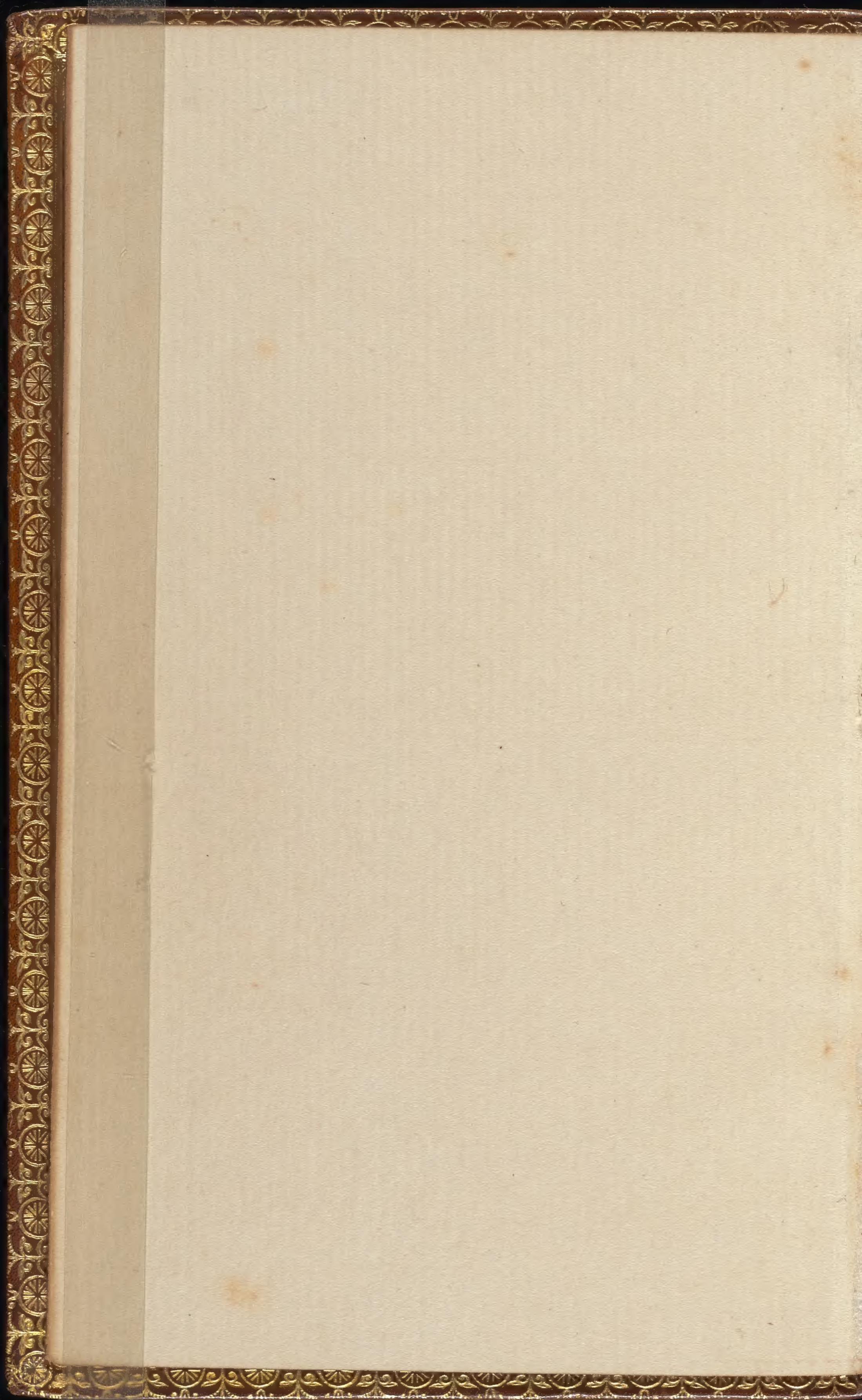

BOUND BY HAYDAY LONDON

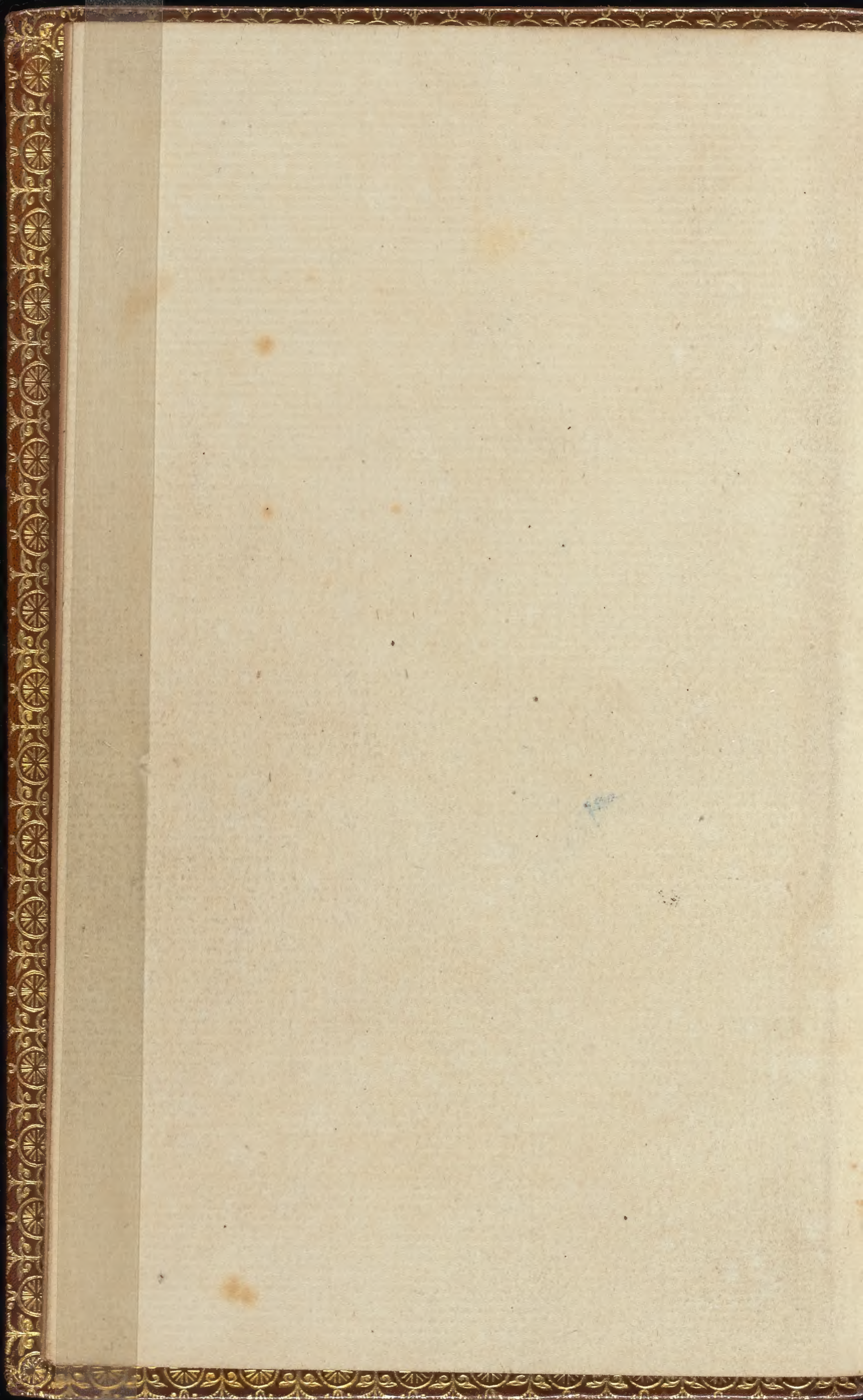


Landwehr Fable Books no. 78
Very rare.









Het wonderlijcke ende genoeghlijke Leven van

ESOPUS.

In Nederduytsche sprake neerstelijk gecorrigeert ende verbetert.

Met zijn Fabulen, van den zelven gecomposeert ende gemoraliseert seer nutte voor alle Personen om te lesen.



t'AMSTERDAM,

Gedruckt by ISAAC vander PUTTE, Papier en Boeckverkooper op 't Water / in de Loors-man.

Het Leven van

ESOPUS.

In 't Korte Begreepen.

ESOPUS was gebooren in Griecken, vander Stadt geheeten Amoneo. Ende al was hy wijs ende subtijl van verstande, nochtans was hy 't meestendeel sijns Levens ongelukkig. Hy was seer mismaackt over al sijne Leden, hebbende een groot dick Hooft, een Camuys Neuse, dicke Lippen, breede Tanden, den Hals kort en dick, met een groote Bulte, eenen grooten Buyck, kromme Beenen ende platte Voeten, ende Stamerde of Haperde soo seer in 't spreken dat men hem niet en kost verstaan. Ende daarom was hy verkocht voor een Slave om te Arbeyden in 't Velt. Maar om dat hy altijt droegh goede gunst tot de Dienaars van den Tempel der Goden ende Goddinnen: De Goddinne der Gasteryen heeft haar geopenbaart tot hem slapende, ende door haar liberaalheyt hem gegeven de Gifte der Tongen. Noch wert hy anderwerf verkocht by een Philosooph in de Stadt van Samien. Ende daar na door sijnen wysen raadt wert hy gestelt in vryheyt, ter begeerte van die van Samien, ende wert gesonden voor Ambassaat aan veel Koningen ende Heeren. Ende ten lesten komende in de Stadt van Delphos, hebben hem die van Delphos door Verraat schandelijck doen Sterven, hem stootende van eenen hoogen Bergh. Welck ding gehoort zynde van de Heeren, Koningen ende Princen, hebben sijn Doodt seer wreedelijk gewroken op die van Delphos.

Hier begint het Leven van
ESOPUS,

Het welck is seer genoeghlijck te Leesen, met schoone Historien ende Figueren. Van welke dat eerste maackt mentie, Hoe Esopus hem excuseerde, als men hem opleyde valschelijck, dat hy hadde gegeten de Vygen van sijnen Meester.



HOewel dat Esopus was subtijl / ende verstandigh / nochtans werdt hy veracht ende bespot van alle Menschen / om dat hy was seer Stamelende / soo leelijck ende mismaeckt. Ende daerom werdt hy verkocht aen eenen Grooten Heere tot eender Slave / ende als hem sijn Heere hadde gekocht / alleen aenmerckende sijn uytwendige Leelijckheydt / ende niet sijn inwendigh Verstant: Het welcke hy niet en koste doen blijcken / om

om dat hy stamelende soo seere (meynende dat hy was heel onnut om te dienen ter Tafelen binnen den Huyse oft anders ins.) Ende daerom sant hy hem buyten der Stadt op sijn Heerlijckheyt / om daer te wercken ende te arbeyden in den Velde / met de andere Dienaers ende Slaven. Op eenen dagh geschiedent dat sijn Heere quam in den Velde / ende sijn Acker-man hadde hem vergadert Vijgen / dewelcke hy hem presenteerde / seggende: Myn Heere / neemt van de eerste vruchten van uwen Velde. Ende de Heere namse blijdelijck / seggende tot sijnen Dienaer Agathop / dat hy die nemen soude / ende bewarense wel / tot dat hy soude zijn gekeert na den bade. In dien dagh geschiedent / dat Esopus komende van den wercke / eyschte t'eten / als hy gewoon was: Ende Agathopus die de Vijgen bewaerden / atter twee / ende seyde tot een van sijn gesellen: en ontsage ick mijnen meester niet / ick soude eten alle de Vijgen? Ende sijn geselle seyde hem: Ist dat gy wilt dat ick met u ete / ick sal eenige subtijlheyt vinden / dat wy niet lijden en sullen eenigh quaet. Ende hoe soude men mogen dit doen (seyde Agathopus?) Ende sijn geselle seyde hem: Als mijn Heere sal zijn gekomen / wy sullen seggen dat Esopus die heeft gegeten / ende om dat hy niet en kan spreken / en sal hy hem niet konnen ontschuldigen / ende sal seer wel geslagen zijn / ende wy sullen volbrengen ons begeerte. Na de Conclusie van desen rade / gingense eten alle de Vijgen / seggende onder hen: Desen vileyn sal wel gekrauwt worden. Ende als de Heere weder quam van den bade / beval hy hem te brengen sijn Vijgen. Ende Agathopus seyde hem: mijn Heere / als Esopus is gekomen van den wercke / heeft hy gevonden den kelder open / ende isser in gegaen sonder reden / ende heeft gegeten alle de Vijgen / waer van de Heere seer was verstoort / ende seyde: roept Esopus. Ende als hy was gekomen /

seyde hy tot hem: O mismaeckten Knecht / en hebt gy niet gehadt schaemte te Eten mijn Vijgen? Esopus hoorende dese woorden / hadde groote sorge te zijn geslagen. Ende om dat hy niet en kost spreken / sagh hy [illegible]rlijcken sijn Gesellen aen / die hem hadden geaccuseert. Dit niet tegenstaende / de Heere beval dat hy soude ontkleedt worden. Maer hy viel sijnen Heere te voet / ende soo hy best mochte / badt om te hebben tijdt om te ontschuldigen / ende de Heere dedet. Daer na nam Esopus in een Becken van dat laeuwen Water dat welck was by den Vyere / en droncket / ende terstont daer na soo stack hy sijn vinger in sijn Kele / ende wierp alleene het Water uyt / want dien dage hadt hy niet geproeft dan 't selve Water / ende badt dat sijn Wroeger oock souden drincken van dien Water / gelijck hy. Maer als sy 't gedroncken hadden hielden sy de handt voor den mondt / om dat sy geensins souden overgeven / maer om dat de Mage was ontsloten van dien Watere / sy worpen uyt Water ende Vijgen t'samen. Dit siende de Heere / seyde tot hen: Waerom hebt gy my gelogen tegen desen / die niet spreken en kan / ende bevalse te ontkleeden / ende openbaer te geesselen / seggende: Soo wie alsulcke dingen doen sal eenen anderen / sal van sulcke pijne gekastijdt worden. Dese dingen gedaen zijnde / keerde hem Esopus weder tot sijnen wercke. Binnen dien tijt dat hy arbeyde in den Velde / quam daer een Priester (geheeten Ysidis) die naer de Stadt gingh / ende hadde verlooren sijnen wegh. Dewelcke siende Esopus / badt hem / dat hy hem wese een wech / om te gaen na de Stadt. Ende Esopus nam hem by der handt ende dede hem sitten onder eenen Vijgen-boom / ende gaf hem Broodt ende Kruyden / hem biddende dat hy ate. Ende hy trock Water uyt de Putte / ende gaf hem te drincken. Ende als hy hadt gedroncken ende ge-

geten / nam hy hem by der handt / ende stelde hem in den rechten wegh / om te gaen nae de Stadt. De Prie-ster siende de groote goet-willigheydt van Esopus / hief sijn handen op ten Hemel / biddende Godt voor hem.

De ij. Historie / hoe dat de Goddinne der Gasteryen / Esopus de gifte der Tonge gaf / ende hoe hy was verkocht de eerste reyse.



ESopus keerde weder totten wercke / ende als hy wel gearbeydt hadt / om te schouwen de hitte der Sonnen / (gelijck hy van gewoonte hadde /) hy gingh in den lommeren slaepen ende rusten. Doen heeft haer de Goddinne der Gasteryen tot hem ge-openbaert / ende gaf hem wijsheydt / ende gaven der Tongen / ende oock van vele ende diversche Fabulen

ende

ende stonden / als den genen / die seer geneycht was tot der Gasteryen. Nadat Esopus was ontwaeckt / hy begost te seggen in hem selven: Ick heb gehadt eenen schoonen droom / want ick spreke sonder eenigh letsel / ende alle dingen die ick sie / noeme ick by haer namen / gelijck een Eerde / een Vorcke / eenen Os / ende dagelijcks andere dingen / ende dese kennisse is my haestelijck aengekomen / om de groote deernisse die ick gehadt hebbe van den Dienaeren der Goden / want die wel doet / moet hebben goede hoope van wel te hebben. Ende soo hy begoste wederom te arbeyden / quam de gene die den last hadde van den Velde (geheeten Zenas) om oock te arbeyden / dewelcke begoste te slaen een van de Arbeyders. Totten welcken Esopus seyde : waerom slaet gy desen t'onrecht: Ende alle ure komt gy ons slaen sonder sake / ende gy selve en doet niet / ick sal't seggen mijnen Heere. Als hy hoorde dat Esopus tot hem sprack / seyde hy in hem selven: Ick sal gaen voor hem / op dat dese mismaeckte my niet en blamere tegen mijnen Heere / ende dat ick niet af-geset en worde van mijn Officie. Ende terstont klam hy op een Muylken / ende gingh na der Stadt / seggende tot sijnen Heere : mijn Heere / ick groete u ootmoedelijcken. De Heere vraeghde hem / waerom komt gy dus verstoort? Hy seyde hem : Terstont is in uwen Velde een wonderlick dingh gebeurt. Ende wat / seyde de Heere : De Boomen hebben die gedragen haer Vruchten tegen nature? Zenas antwoorde hem : Neen mijn Heere / maer desen mismaeckten Esopus heeft beginnen te spreecken wel klaerlijck. Wel / seyde de Heere / dat dunckt my te wesen een wonderlijck ding? 't is waer / seyde Zenas : Ende de Heere seyde: Wy sien dat vele Luyden / wanneer sy luyden hen stooren en konnen niet gespreken / maer als sy zijn in vreden / konnen sy spreecken van

alle dingen. Zenas seyde: Mijn Heere / van alle dingen der Werelt kan hy spreken / ende heeft my geseyt schandelijcke dingen / blame ende vileynie van u / ende van uwe Goden. De Heere was van dit heel verstoort / ende seyde: Zenas gaet henen ten Velde / ende doeter mede dat gy wilt / oft slaet hem / of verkoopt hem / oft geeft hem wech / ick geef hem u. Ende Zenas nam de gifte by geschrift om die te toonen Esopus. Daer na quam hy in 't Velt / ende seyde hem: Nu zijt gy mijne / ende in mijnder macht / want mijn Heere heeft u my gegeven / ende om dat gy zijt een langh-Tonge ende seer quaedt / daerom wil ick u verkoopen. Doen quam daer by avontueren een Koopman / die hadde gekocht Dienaers op 't Velt / ende woude koopen beesten / om die te doen dragen sijn Koopmanschap tot Ephesien / de welcke gemoetende Zenas / ende hem groetende / vraeghde / of hy niet en hadde eenige Beesten te verkoopen? Tot welcken Zenas antwoorde: Ick en heb geen Beesten / maer ick heb eenen Dienaer / die niet schoon en is / hy is sterck / ende van goeder Ouderdom / ende vraeghde hem / of hy hem koopen woude? Ende de Koopman antwoorde: dat hy hem wel sien woude. Doen wees Zenas hem Esopus. Ende als hy hem sach soo mismaeckt ende soo leelijck / seyde hy: van waer is komen desen Duppen / ende de Trompet van Tragatenus? 't Is een schoone Koopmanschap: want en hadde hy geen stemme / ick soude meynen dat het ware een Flessche vol wints / gy behoordet u wel voor te doen / om my te toonen sulcken Koopmanschap. Dit seggende keerde hy na sijnen wech / ende Esopus volgde hem / seggende: blijft een weynigh hier / de Koopman seyde hem / vileyn / laet my gaen in Vrede / want geen profijt en meught gy hebben van my: Want kocht ick u / ick soude worden genoemt den sotten Koopman. Esopus vraeghde hem:

hem: Waerom zijt gy dan hier gekomen? Ende hy antwoordde hem: om te koopen eenige propere dinghen: maer gy zijt te seer mismaeckt/ ende ick en heb niet van doen sulcken Koopmanschap. Esopus seyde hem: Ist dat gy my koopt/ gy en sulter niet aen verliesen. En de Koopman vraeghde hem/ waer in sult gy my dan dienen? Esopus vraeghde hem: en hebt gy niet in uwen huyse kleyne quade kinderen die niet en doen dan kryten sonder sake? Koop my ick sal zijn u meester: want sy sullen my ontsien als een Mom-aengesicht. De Koopman verweckt zijnde door de woorden van Esopus keerde tot Zenas/ vragende: hoe vele sal my kosten dese gracelijcke Koopmanschap? Zenas seyde: dertigh ponden oft drie mijten/ want ick weet wel/ dat hem niemant koopen en sal. De Koopman betaelde Zenas/ dat hy wel te vreden was. En Esopus ging met sijnen nieuwen Meester na de Stadt. Ende als hy ging in sijn huys/ sagh twee kleyne Kinderen wesende op de schoot van haerder moeder: soo haest als sy sagen komen Esopus/ begostense te roepen/ ende hen te bergen in den schoot van harer moeder. Doen seyde Esopus: Hebt gy experentie van dat ick u hebbe belooft? Want soo haest als dese twee Kinderkens my gesien hebben/ hebben sy heel verschrickt geweest. Ende de Koopman seyde tot Esopus: gaet daer binnen ende groetet u gesellen. Ende Esopus ging binnen/ aensiende sijn schoone ende playsante Gesellen/ die hy groete/ seggende: Ick groete mijn schoone Gesellen. Ende als sy Esopus sagen/ seyden sy alle te samen: Wy sullen hebben terstondt een schoone Personagie? Wat wil onse Meester maecken/ die gekocht heeft een soo leelijcken man? De Heere heeft hen geantwoordt: Om dat ick geen beesten gebonden en heb/ om u te helpen dragen mijn Koopmanschap/ so heb ick gekocht desen hupschen Frapaert/ ende daerom deylt onder u

 lieden

lieden dese Packen / want morgen moetmen gaen tot Ephesen / het welck sy deden. Maer Esopus seyde hen: O Gesellen om dat gy wel siet dat ick ben de minste ende de kranckften / geeft my den ligtsten last. Ende sijn gesellen seyden: om dat gy niet en doogt / en draeght niet. Dewelcke hy antwoorde: Aengesien dat gy alle arbeydt / soo en betaemt my niet / dat ick sal zijn alleen onnut aen mijnen Heere? Waer op sy antwoorden / draegt dan het gene dat gy wilt.

De iij. Historie / hoe dat Esopus eyschende van sijn Gesellen den ligtsten last om te dragen / nam den swaersten na hen duncken / ende ten eynde wert hy den lichtsten.



DAer na Esopus aensiende de Lasten / Sacken / ende Packen die sy moesten dragen. Hy nam eenen

eenen Korf vol broodts / tot welcken te draghen twee Knechten waren bereydt / ende seyde tot hen: Nu wel aen geeft my desen Korf. Doen seydense onder hen: Niemant en is soo sot als desen Man: want hy heeft genomen den swaersten last / meynende te nemen den lichtsten. Ende als hy droegh den Korf vol Broodts hy gingh veel rasser dan de andere. Dit siende seydense onder hen-luyden: Onse Meester en heeft niet verloren sijn Goedt / want hy draeght seer swaer / ende alsoo gecktense met hem. Als Esopus quam om te passeren een geberghte / hy ginger over met de minste pijne die hy mochte / ende vant hem in de Herberge d'eerste. Ende als alle de andere waren gekomen / de Meester beval hen te rusten / ende seyde tot Esopus (die dat Broodt droegh) geeft dese Broodt te eten. Doen gaf Esopus soo veel broots sijnen Gesellen / dat den Korf half ydel was. Ende als sy wederom aen 't gaen quamen (om dat Esopus ontladen was) quam hy eer in de Herberge dan yemandt anders van haer-lieden. Ende als sy waren in 't Avontmael / gaf hy soo veel Broots sijnen gesellen / dat den Korf ydel wert. 's Ander daegs als sy gingen (om dat sijn Korf ontladen was) gingh hy veel lichter dan yemant anders van henluyden / ende gingh soo verre voor hen / dat sy hem niet en kosten kennen / ende en meynden niet dat hy 't was. Ende een van hen seyde: en siet gy niet dat dese misimaeckte Bultenaer ons heeft bedrogen / want wy dragen Packen die niet en zijn vermindert / maer sijnen last is al reysende gelicht / ende hy is schalcker dan wy. Na datse aengekomen waren tot Ephesen / bracht de Koopman sijn Koopmanschap te Marckt / willende oock verkoopen sijn drie Knechten / van welcke d'een heete Grammaticus / de ander Saltes / ende de derde Esopus. Tot den welcken een ander Koopman seyde: Leyt u Knechten tot Samien / gy sultse wel verkoopen:

Want

Want daer is een Philosooph (geheeten Xantus) de welcke heeft van doen veel Dienaers. Dit horende de voorseyde Koopman gingh t'Schepe na Samieen / ende dede wel kleeden Saltes en Grammaticus / met nieuwe Rocken / ende leydese op de merckt om te verkoopen. Maer Esopus (om dat hy was soo leelijck) kleede hy met Bocke-leer / ende daer na stelde hy hem tusschen de twee die schoon waren / maer de geene die Esopus aen-sagen (om dat hy soo mismaeckt was) waren al verwondert / seggende: Van waer is gekomen dit monster? men heeft het hier gebracht om met ons te gecken. Ende om dat Esopus wel wiste dat men met hem geckte / hy aensachse over dwers.

De iiij. Historie / hoe dat Esopus anderwerf verkocht wert den Philosooph Xantus/ende van der antwoorde die hy gaf Xantus ende sijne Schoolieren.

HEt geschiede dat de voor-seyde Philosooph Xantus quam ter Merckt met sijnen Scholieren / de welcke wandelende herwaerts ende derwaerts / sagh dese twee schoone Jongelingen / ende in't midden van hen Esopus: waer van hy seer verwonderde van der onwijsheyt des Koopmans / ende de eene van hen / vraeghde van wat Landt hy was / de welcke antwoorde: Ick ben van Kapadocien. Ende Xantus vraeghde hem: Wat kondt gy maken? Al 't gene dat gy wilt / antwoorde hy. Waerom Esopus begost sterckelijck te lacchen. Ende de Scholieren die met Xantus waren / siende Esopus lacchen / toonende sijn groote Tanden / meynden te sien een Monster. Ende doen seydense onder hen / desen dick-buyck heeft groote

Tan-



Tanden? Wat dingen heeft hy gesien / daer hy soo seer om lacht? D'ander seyde: hy heeft by avonture groote koude aen de Tanden / men moet hem vragen waerom dat hy lacht? Doen vraeghde hem een van hen? Esopus aerdigh Frapaert / om wat saken hebt gy gelacchen? Esopus antwoorde hem: wat hebt gy'er mede te doen / gy Weer-Wolf / gaet aen een Galghe / ende de Scholier gingh wech al beschaemt. Daer na vraeghde Xantus tot den Koopman: Wat sal my kosten Saltes? De Koopman seyde: Duysent penningen. Ende Xantus achtede den Prijs te groot / ende gingh tot den anderen / ende vraeghde hem: Van waer zijt gy? Ende hy antwoorde: Ick ben van Libyen. Xantus vraeghde hem: Wat kondt gy doen? Ende hy seyde: Al 't gene dat gy meught peysen. Esopus dit hoorende / begost wederomme te lacchen. Doen seyden de Scholieren / dese lacht tot alle propoosten. Ende d'eene seyde tot den anderen / Wilt gy worden beschaemt / vraeght hem waerom dat hy lachte. Doen vraeghde Xantus den Koopman: Wat sal my komen

komen Grammaticus? De Koopman seyd hem: Drie duysent Penningen. Xantus sweegh ende gingh wech. Doen seyden de Scholieren tot Xantus: Meester alle dese Dienaers en behagen u geensins. Den welcken Xantus seyde: Sy doen wel / maer het is geordineert in onse Stadt / dat een Dienaer en mach niet zijn soo dier gekocht: want de gene die hem kogte soo diere / soude groote schade hebben. Doen seyde een van de Scholieren: als gy die schoone niet en mag koopen / ten minsten koopt den genen die de mismaecktste is van de Werelt: want voorwaer hy sal u eenigen dienst doen / ende den prijs sullen wy betalen. En Xantus seyde: dat soude zijn een ding wel seltsaem / want mijn Wijf is soo puntig / datse niet en soude konnen verdragen van sulcken Dienaer / gedient te zijn: maer de Scholieren seyden hem: gy hebt meer affairen / daerom en salder u Huysvrouw niet tegen seggen. Xantus seyde: laet ons eerst vragen wat dat hy doen kan / op dat wy by onachtsaemheydt niet en verliesen ons Gelt. Ende keerde hem tot Esopus seggende: Godt behoede u. Ende Esopus seyde hem ick bid u en quelt my niet. Ende Xantus seyde: Ick groet u. Esopus seyde hem: soo doe ick oock. Ende Xantus seyde hem: Laet de beuselen / ende antwoort my op 't gene dat ick vrage: wie zydy? Esopus antwoorde: Ick ben vlees en been. Ende Xantus seyde hem: Ick en vrage dat niet. Waer zijt gy gewonnen? Esopus antwoorde hem: In den Buyck van mijnder Moeder. Xantus seyde: Noch en vrage ick u dat niet / maer waer seyt gy geboren? Esopus antwoorden hem: Mijn moeder en heeft my niet versekert in wat plaetse sy my baerde / ofte in de Kamer ofte in de Zale. Ende Xantus seyde hem: Ick bidt u / seght my / wat gy kont doen? Niet seyde Esopus. Ende Xantus seyde: hoe niet? Daerom seyde Esopus: Dat mijn Gesellen al konnen

doen

doen/ ende en hebben my niet gelaten dat ick kan doen. Waer van de Scholieren seer verwondert waren/ seggende: hy heeft seer wel geantwoort/ want men soude niemant konnen vinden die 't al kan doen. Doen begost Esopus wederom te lacchen. En Xantus vraegde hem: Wilt gy dat ick u koope? Esopus antwoorde: Hebdy te doen van mijnen rade in dat? Doet 't gene dat u best dunckt/ koopt my/ of latet/ want niemant en doet sulcks by bedwangh/ het is in uwe macht/ ende ist dat gy my koopen wilt/ doet u Borse op ende tellet Gelt: Ende en wilt gy my niet koopen/ en spot met mijn niet. Doen seyden de Scholieren: By den Goden hy gaet te boven onsen Meester. Daer na seyde Xantus tot Esopus: of ick u kochte/ soud gy weg loopen? Esopus seyde al lacchende: als ick dat soude willen doen/ ick en soude niet raet vragen van u/ als gy terstont van my hebt gevraeght. Gy spreeckt wel (seyde Xantus) maer gy zijt te leelijck. Esopus antwoorde hem: O Philosooph gy moet aenmercken de couragie/ ende niet het Aensicht van de Mensche. Doen ging Xantus na den Koopman/ hem vragende: hoe veel looft gy desen? De Koopman antwoorde hem: gy komt hier om te verachten mijn Koopmanschap/ want gy laet de schoone/ ende kiest desen mismaeckten: koopt een van dese twee anderen/ Grammaticus ofte Saltes. Ick en sal certeyn seyde Xantus/ geenen anderen dan desen. De Koopman seyde: Nadien datte u alsoo believt/ ick geef hem voor tsestigh Tournoysen/ dewelcke de Scholieren terstont hebben betaelt: alsoo is Esopus geworden Dienaer van Xantus. Als de Tollenaers vernamen dese Koopmanschap te zijn gedaen/ sy sochten ende vraeghden wie de verkooper ende wie den kooper was? Ende om dat elck hadde schaemt dat te seggen om de snootheydt des prijs/ ende oock vander Koopmanschap. Esopus staende in 't

in 't midden van hen / riep met luyder stemmen : Ick ben de gene die verkocht is : ende siet hier die my gekocht heeft : ende siet daer die my verkocht heeft : Ist dat sy het loochenen / soo segh ick dat ick ben vry en vranck. Waer af de Tollenaers lachten / ende scholden hen beyden den Tol quijt.

De vijfde Historie / hoe dat Xantus leyde Esopus na sijn huys / om hem te toonen sijner huys-Vrouwen.



DAer nae keerde een yegelijck weder in sijn huys / en Esopus ging met Xantus / die piste al gaende langhs den Wegen. Esopus dit siende / nam hem by den Rocke / seggende : mijn meester / is 't dat gy my niet en verkoopt / ick sal gaen loopen. Waerom seyde Xantus ? Om dat ick sulcken heere / als gy zijt / niet en kan dienen. Want gy / die de heere zijt / niemandt ontsiende / geen rust en geeft der Natueren / maer gaende over den wegen / soo pist gy. Ende

guaemt

quaemt dat gy my yewers sont om uwen dienst / het soude my van noode zijn te kacken langhs den wege al vliegende. Xantus seyde: Zijt gy daerom gestoort? om te schouwen dzie ongemacken? dat ick gepist hebbe al gaende / want had ick stil blijven staen de Sonne soude my 't hooft verbernt hebben / de hitte der Aerden mijn voeten / en ick soude moeten ruycken hebben den stanck van mijnder urinen. Gy hebt my gepaeyt (seyde Esopus.) Als Xantus was gekomen voor sijn huys / seyde hy tot Esopus: blijft een luttel achter ick sal voor gaen om u te prijsen aen u Meesterse. Wel seyde Esopus: Ende Xantus ging in sijn huys / seggende tot sijnder Vrouwen: gy en sult niet meer twist hebben met my / want ick heb volbracht u begeerte / 't welck was te hebbe eenen schoonen dienaer / en ick hebber een gekocht / die is so wijs ende soo playsant / dat gy noyt en saegt desgelijcks: als de Dienst-maeghden haren Heere soo hoorden spreken / meynden sy dattet waer was / begosten te hebben schil onderlingen / D'een seyde: mijn Heere heeft my gekocht eenen schoonen man. Ende d'ander seyde: Ick heb te nacht gedroomt dat ick was gehouwt. Terwijle dat de Dienst-maegden aldus spraken / seyde de Vrouwe: mijn Heere waer is de schoone geselle / den welcken gy dus prijst / ick bidt u / dat ick hem mach sien? Xantus antwoorde / hy is voor de Poorte. En sy seyde: ick bidt u dat gy hem brengt. En dewijle dat de dienstmaegden hadden aldus geschil / d'eene van hen seyde in haer selven: ick sal zijn de eerste die hem sien sal / ende kan ick / hy sal mijn man zijn. En gaende uyt den Huyse / seyde sy: waer is desen schoonen Jongeling / die ick soo seer begeer te sien? Esopus seyde / wat begeert gy? ick bent. Maer als de dienstmaeght hem sag / van vreese was sy heel verstoort: ende seyde: En komt hier niet in / want alle de gene die u sien / sullen van u vlieden. Daer na ging sy tot haer Gesellinnen / ende

seyde hem: o welcken ongeluckigen gaet / sitten. Ende gaende upten huyse / siende dat hy soo mismaeckt was / seyde hem: O schudde / dat gy bersten moet / wacht u van ons te raken. Desen niet tegenstaende / Esopus ging in huys hem presenteren sijnder Vrouwe. Maer als sy hem sach / keerende haer aensicht / seyde tot Xantus: voor eenen Dienaer hebt gy my gebracht een Monster. Doen seyde Xantus al lacchende: mijn Wijf gy behoort nu wel blijde te zijn / om dat ick u heb gekocht eenen soo schoonen Dienaer. Sy antwoorde: ick weet wel dat gy my geensins en bemint / ende dat gy begeert te hebben een ander wijf / om dat gy 't my niet en derft seggen / soo hebt gy my gebracht desen Roffiaen ende vileyn / op dat ick van uwen Huyse soude willen gaen / want gy weet wel dat ick niet en soude mogen verdragen / daerom geeft my van mijn donatie / ende terstont sal ick gaen. Doen seyde Xantus tot Esopus: Als wy waren by den wege / spraeckt gy blijdelijck / en nu en segt gy niet met allen? Esopus seyde: u Wijf is te seer quaet / steltse in gevanckenis. Xantus seyde: swijght / dat gy niet en wordt gesmeten / doen seyde Esopus tot der Vrouwe: mijn Vrouwe / ick bid u dat gy niet en wilt nemen mijn woorden in quaedt. Want gy soudt wel willen hebben een Dienaer / jonck ende wel gemaeckt / om u te dienen in 't Badt / ende te krauwen uwe voeten / ende niet eenen soo snooden als ick: want door de Fraeyerts soud gy mijnen Heere smaden / ende hem verachten.

De vj. Historie / hoe dat Esopus vertelde sijnder Vrouwen / dat boven alle perijckelen ende dangiere / een quaet Wijf is dat archste.

DAer na seyde Esopus tot sijnder Vrouwen: weet mijn vrouwe dat Euripides de Poëet niet en loge / maer hadde een gulden mont / als hy seyde / datter zijn

veel perijckelen in de Zee / ende in andere groote Rivieren / oock dat armoede is grooten last / ende een dingh swaer om dragen / en datter oock zijn meer ander dangieren sonder eynde. Maer daer is geen erger dangier dan een valsch Wijf. Ende daerom mijn Vrouwe / ick bidde u dat gy niet en neemt Dienaers schoone of playsant / op dat gy niet en doet oneere uwen Heere / ende sy seyde hem: gaet henen Roffiaen / want gy en zijt niet alleen mismaeckt van lichaem / maer oock van woorden / als gy aldus spot met my: Maer ick sal u wel betalen. Doen seyde Xantus tot Esopus: en siet gy niet hoe gy gehoont hebt u Vrouwe? Esopus seyde: het is geen licht ding te payen de gramschap van eender Vrouwe / maer wel swaer. Doen seyde hem Xantus; En spreeckt niet meer / want ick heb u gekocht om te maken peys / ende niet discordie.

De vij. Historie / hoe dat Xantus leyde Esopus tot den Hovenier / om te brengen alle soorten van Kruyden. Ende hoe dat Esopus gaf de Solutie op de Vrage van den Hovenir.

DAer na seyde Xantus tot Esopus: Neemt den Korf / ende komt met my in den Hof. Als Xantus met Esopus in den Hof was / seyde hy tot den Hovenier: belieft u my te verkoopen van alle soorten van Kruyden / die in uwen Hof wassen? Seer geerne (seyde de Hovenier) dewelcke hem pluckte van alle soorten / ende leydese in den Korf van Esopus. Doen vraeghde Xantus den prijs / om te betalen den Hovenier? die hem seyde: Ick en wil geen gelt Meester: Maer ick bidde / dat u believen wil te solveren een questi? geerne seyde Xantus: Hoe komt dat de Kruyden die niet zijn gezaeydt geweest / wassen veel eer / dan die in der Aerden sonderlinge zijn gehavent? Tot deser questien antwoorde Xantus: Dat



ware door de Godtlijcke voorsienigheyt / door welcke alle dingen sijn voortgebracht. Als Esopus hoorde dese antwoorde / begost hy te lacchen. En Xantus seyde hem Schudde / lacht gy; geckt gy met my: Esopus seyde hem: ick en geckt niet met u / maer met hem die u geleert heeft u Philosophie: wat solutie hebt gy daer gegeven? dat komt van der Godtlijcker voorsienigheyt? want een Keucken jonghe sou sulcken antwoort wel gegeven hebben. Ende Xantus seyde hem: geeft dan de solutie. Ist dat gy 't my beveelt (seyde Esopus) ick sal 't doen en wel. Doen seyde Xantus tot den Hovenier: het en betaemt hem niet die een jongen is van sware dingen te jugeren de boerachtige dingen / maer ick heb eenen dienaer / dien sal konnen geven de solutie van uwer vragen. De Hovenier seyde hem: ha: een sulcken vileyn ende kockijn soo seer misмaeckt / kan die antwoorden op sulcke vragen? Doen vraeghde de Hovenier tot Esopus: hebt gy kennisse van sulcke dingen? Esopus antwoorde hem: Ja ick / so goet als eenigh mensche die in de werelt is: gy vraeght waer-

om dat de Kruyden / die niet en zijn gearbeyt / wassen veel eer dan de gene die gesaeyt en gehavent zijn / luystert wel na mijn antwoort: Een Weduwe dewelcke heeft kinderen van haren eersten man / ende verhouwt haer aen eenen anderen / die insgelijcks heeft kinderen van een ander Wijf / tot de kinderen van haer eersten man is sy Moeder / ende tot de kinderen van d'ander Vrouwe / Stief-moeder / oock heeft sy verschil tusschen haer Kinderen en de kinderen van het ander Wijf / want haer Kinderen voetse in peyse / en de ander dickwils in hate. Alsoo ist van der Aerde: want sy is moeder van den Kruyden / die wassen sonder te zijn gehavent / en de Stief-moeder van dien die gehavent zijn. De Hovenier seyde / gy hebt my verlust van een groote fantasye / ende daerom nemet van de Kruyden van mijnen Hove / alle reysen als gy hier komt / tot uwen wille.

Eenen dagh daer na geschiedet dat Xantus hem baeyde met sijne Scholieren / ende seyde tot Esopus: gaet henen t'huys / ende set ons te koken een greyn van der sisten. Esopus ging t'huys / ende klam op den solder / ende nam een greyn van der sisten / ende settent te koken in eenen pot. Als Xantus was gewassen / seyde hy tot sijne gesellen: komt 't Noenmael eten met my / ick sal u geven van eender bissen / want onder de vrienden en moetmen niet hebben overdaet van spijse / maer den goeden wille is genoegh: Ende als sy waren t'huys gekomen / Xantus seyde tot Esopus / brenght hier te drincken om ons te ververisschen van den bade / 't welck Esopus puer willens qualick verstaende / gingh halen van 't water / in 't welcke sy waren gewasschen / ende seyde: drinckt eenen goeden teuge meester / ende verslaet uwen dorst. Als Xantus sette den pot aen den mont / roock hy den stanck / ende seyde: gy stinckende Weeglups / wat brenght gy ons hier te drincken? Esopus antwoorde: van den bade soo gy my bevolen hebt /

waer van Xantus was seer vergramt / niet te min om de eere van sijne Scholieren / hy veynsde sijn gramschap / en zy alleenlijck / doet desen pot van hier / en gaet halen dat becken / om te wasschen de handen / 't welck Esopus dede / seggende : daer ist meester. Doen zy Xantus : waerom en hebt gy'er geen water in gegoten / ongeleert Kockijn ? om dat gy 't my niet en had bevolen seyde Esopus / en ick en mach geen ding anders doen dan dat gy my beveelt / doen sy Xantus tot sijne Scholieren : ick heb niet gekocht eenen Dienaer maer een meester. Ende als sy geseten waren ter Tafelen / vraeghde hy Esopus / of de Visse was gekoocht ? is sy gekoocht brengtse ons : ende om dat Esopus maer en hadt geset te koocken een greyn van der vissen / hy trock uyt den pot / ende droegt tot sijnen meester / seggende : tast oft wel gekoockt is. Doen taste Xantus met den vinger / en voorts seyde hy hem : brenght ons de Visse. Maer Esopus die bracht hem alleene het sop / om dat hy geen meer en hadde. En Xantus vraeghde hem : waer zijn de vissen die gy brengt ? Esopus antwoordde : gy seght my dat ick soude setten te koken een visse in singulari numero, die heb ick u gegeven. Waerom Xantus meynde te rasen. Ende terstont daer na stont hy op vander Tafel / en ging tot Esopus / ende seyde hem gaet terstont koopen Verckens voeten / om te toeven dees Heeren. Doen gingse Esopus koopen / ende settense te koocken.

De viij. Historie / van dat Esopus kookte de voeten van een Vercken / ende hoe dat hy af-sneede eenen voet van een Vercken dat in 't stal was.

XAntus willende vinden oorsake / door welcke hy Esopus mocht slaen van de vier voeten die hy hadt geset te koken / hy trocker een uyt. Maer Esopus siende in de pot / sagh dat hy'er maer drie in had / en merckende dattet zijn Heer hadde gedaen / ging hy beneden in den stal /



stal / en sneet eenen voet van een Vercken dat daer was / ende stacket in de pot. Xantus beduchtende dat Esopus doen soude eenige schamperheyt / stack wederom den voet in den pot. En als de voeten waren gekoockt / Esopus gootse upt den pot in de schotel / ende hy vonter vijf. Als Xantus dat sagh / seyde hy; was dit Esopus? een Vercken hevet vijf voeten? Esopus antwoordende / vraeghde hem: twee Verckens hoe veel voeten hebben die? acht / maer hier isser vijf. Ja seyde Esopus / maer ons Vercken dat beneden is / en heeft'er maer drie: doen seyde Xantus tot sijn vrienden / en heb ick niet wel geseyt dat hy my soude doen rasen? waer op Esopus seyde: en weet gy niet wel dat alle dingen die sijn gedaen boven reden / en zijn niet geoorloft. Xantus siende dat hy geen oorsake vondt om hem te slaen swegh hy / ende daerom was de Dienaer wijser dan de Meester.

De ix. Historie / hoe dat Esopus gaf de schotel met de spijse een kleyne Teve: waerom de Huysvrouwe van Xantus seer gestoort zijnde / gingh tot haren Ouders.



OP eenen tijdt als de scholieren waren met Xantus in der Audientie / een van hunlieden bereyde kostelijcke spijse tot den Avontmael. En als sy 't Avontmael aten / Xantus leyde een deel van der kostelijcker spijsen in een schotel / en seyde tot Esopus / draeght dit tot haer / die my meest bemint. Doen dacht Esopus in sijn selven / nu is den tijdt my te wreken van mijnder meesterssse / tot welcken hy seyde: Xantus en heeft my niet bevolen u te geven dese schotel: maer haer die hem meest bemint / ende presenteerde de schotel met de spijse een kleyne Teve / ende seyde haer: mijn Heere sent u dit present: dit siende de Huysvrouwe van Xantus gingh in haer Kamer ende begost te weenen. Daer na keerde Esopus weder tot Xantus / dewelcke hem vraeghde / hoe vaertse die my meest bemint? Esopus antwoorde hem: seer wel mijn Heere / sy heeft gegeten alle de spijse: doe vraeghde Xantus hem: wat seyde sy? niet mijn Heere / maer sy was seer wel te vreden. Na datse hadden gegeten ende gedroncken / maecktense veel questien te samen? Onder welcke een van hen vraeghde / wan-

neer

neer de sterffelijcke menschen sullen meest te doen hebben? Esopus antwoorde: Dat sal zijn als de lieden verrijsen sullen/ en elck eyssschen sal dat hy heeft beseten. En sy alle hoorende dese antwoorde/ begosten te lachen/ seggende: dese vileyn is vol antwoorden. Ende een ander vraeghde: waerom is dat/als men dat Schaep leyt om te dooden/ soo volget sijnen meester al stil sonder bleeten/ ende als men een Vercken om te dooden leyt/so doetet niet dan krijten ende grommen? Esopus antwoorde wederom: om dat men gewoon is van 't Schaep melck te trecken/ ofte te scheeren/ meynende dat men wil melcken of scheeren en vreeset niet te volgen. Maer van 't Vercken en ist niet de gewoonte te trecken melck/ ofte scheeren/ maer sijn bloet en leven te nemen/ daerom vreeset en is beangst als men 't vangt. Doen seyden alle de Schoolieren/ siet hier een wijsen man: ende sy stonden op ende keerden weder na hen Logijs. Als Xantus was gekeert in sijn Logijs/ ging hy in sijn kamer/ ende vond zijn Huysvrouw weenende/ dewelcke hy vraeghde: mijn soete Lief/ hoe gaet'et? ende kustese/ maer sy keerde hem de rugge/ en seyde: laet my in vrede ick en heb met u niet te doen. Eylaes mijn Lief ick en heb niet gedaen dat u mishagen mocht/ antwoorde Xantus. Niet/niet/ick gae van uwen huyse/ gy bemint meer u Teve/ dan my/ tot welcke gy hebt gesonden u kostelijcke spijse/ ende daerom dat hy niet en wiste 't gene dat Esopus hadde gedaen/ vraeghde hy haer: wat spijse heeft u gebracht Esopus? Sy seyde hem geene. En Xantus seyde: ben ick droncken? ick heb u met Esopus gesonden een schotel met kostelijcke spijse. Sy seyde: Niet tot my/ maer tot uwer Teven. Doen riep Xantus Esopus/ ende vraeghde hem: wien hebt gy gegeven die spyse/ die ick u gegeven heb/ Esopus antwoorde: Haer die u meest bemint/ alsoo gy my hadt bevolen. Xantus seyde sijnder Vrouwen;

 mijn

mijn lief gy siet wel dattet niet en is dan een spotter / daerom hebt pacientie. Want ick sal vinden maniere om u te wreken van hem / ende wel te slaen. Maer zy seyde hem doet dat gy wilt / want ick en sal geen woorden meer met u hebben / ende neemt u Teve / want ick gae sonder Adieu te seggen / ende gingh ten Huyse van haer Ouders. Ende om dat Xantus was gestoort van haer vertreck: Esopus seyde hem: Nu siet die gebleven is. Doen dede Xantus bidden sijn Vrouwe door sijn vrienden weder te keeren. Maer hoe men haer meer badt hoe zy meer verhert bleef.

De x. Historie / hoe dat de Vrouwe van Xantus van selfs wederom t'huys quam / door de subtielheyt van Esopus.



Esopus siende dat Xantus was heel verstoort om sijn Huysvrouwe / seyde hy hem: En stoort u niet / want sonder bidden sal ickse doen weder-keeren. Ende daer na gingh hy na der Merckt / ende kochte Kapoe-

Kapoenen ende Hoenderen / ende die dragende t'sijnen huyse / passeerde hy voorby den huyse daer zijn Meesterse was / doen geschiedent dat een van de Dienaers quam uyt den huyse / ende Esopus vraegde hem: en hebt gy niet dat dient totter Bruyloft van mijnen Meester? Tot wat Bruyloft? (seyde de Dienaer.) Van de Bruyloft van Xantus / want morgen sal hy trouwen een ander Vrouwe. 't Welcke de dienaer ging seggen de Vrouwe van Xantus / dewelcke haestigh weder keerde tot haren huyse / roepende: nu kenne ick wel de waerheyt / maer ick sal wachten soo lange als ick leven sal / datter geen ander Vrouw in dit Huys en sal komen dan ick. Doen was Xantus blijde dat hy weder hadde sijn Huysvrouw / ende danckte Esopus.

De xj. Historie / hoe dat Esopus hadde bereyt Tongen / voor de beste ende argste spijse die hy koste vinden.

EEn luttel tijdts daer na noode Xantus zijn Scholieren / om 's noens met hem te eten / ende seyde tot Esopus / dat hy soude gaen koopen van de beste Spijse die hy soude mogen vinden / om 't noenmael te eten. Esopus ging koopen Tongen / dewelcke hy seer wel bereyde / ende settese op de Tafel. Dit siende de Scholieren seyden tot Xantus / uwen noenmael is vol van Philosophen. Terstont daer na seyde Xantus tot Esopus: brenght d'andere Spijse / dewelcke bracht andere Tongen bereyt op een andere manier / te weten / met loock ende peeren. Doen seyden de Scholieren / Meester dese Tongen zijn wel bereydt / want d'een sal d'ander verscherpen. Daer na seyde Xantus tot Esopus: Brenght d'andere Spijse / dewelcke bracht wederom andere Tongen. Doen seyden hem de Schollieren: wilt gy ons altijdt Tongen geven te eten? waerom Xantus heel vergramt in sijn selven / vraegde



vraeghde hem / wat andere spijse hebt gy bereyt. Esopus seyde: certeyn geen ander. En Xantus seyde hem: Ha groot-hooft / en hadt ick u niet geseyt dat gy soudt koopen de beste spijse die gy soudt vinden: soo heb ick oock (seyde Esopus) ende ick danck u meester dat gy my soo berispt (t'onrecht) in de tegenwoordigheyt van uwe Schollieren. Oock sou ick wel willen weten / wat dinge is onder den Hemel beter dan de Tonge? want voorwaer alle konsten / leeringen en Philosophien zijn bekent gemaeckt door de Tonge / ende oock alle andere dingen. Doen seyden de Schollieren: Xantus gy hebt onrecht u te stooren / want Esopus heeft seer wel geseyt: Na dat dese woorden geseydt waren / stonden sy van der Tafelen op. En 's anderdaeghs Xantus hem willende excuseren voor sijne Schollieren / van der kleynder cieren die hy hen gedaen had / seyde hy hen: dat gy gisteren niet wel getoeft en waert / dat was niet mijn schuldt / maer de schult van dat groot-hooft / daerom komt heden / ende wy sullen hebben ander spijse. Doen seyde Xantus tot Esopus in hen presentie / gaet henen ter merckt /

ende

ende koopt van de archste spijse die gy kondt krijgen/ want alle dese Heeren sullen t'avont met my eten. Doen ging Esopus ten Vlees-huyse/ dewelcke kocht wederom Tongen/en bereydese gelijck te voren. Als sy al ten Avontmael geseten waren Xantus seyde tot Esopus: brenght ons t'eten? ende Esopus (als daeghs te voren) bracht Tongen: Ende Scholieren begosten te seggen: wy zijn wederom gekomen aen de Tongen/ als te vooren. Ende om dat de Scholieren waren gestoort/ seyde Xantus tot Esopus: ick en hadt niet geseyt dat gy soudt koopen kostelijcke spijse/ maer de archste die gy soudt konnen krijgen. Soo heb ick oock seyde Esopus: want wat dingh is arger ofte meer stinckender dan de quade Tonge: want by de Tongen de menschen vergaen/ en door haer komense in armoede. Doe seyde een van de voorseyde Scholieren tot Xantus/ wilt gy argueren tegen den dwaes/ hy sal u upten sinne maken? oock toont hy wel aen sijn Physiognomie/ dat hy quaet is/ want soo mismaeckt als hy is van lichaem/ soo is hy van inborste. Maer Esopus seyde hem: sonder twijfel/ gy zijt selver quaet: want gy oproert den Heere tegen sijnen knecht/ ende gy sult zijn curieuser dan die andere. Dit hoorende Xantus/ om te hebben oorsaecke hem te slaen/ seyde: Ha groot-hooft/ om dat gy heet den Philosooph curieus/ gaet my soecken eenen man/ die in gene dingen en sy curieus.

De xij. Historie/ hoe dat Esopus ging op de Merckt soecken eenen Boer/ die nieuwers inne en was curieus.

DOen ging Esopus na de Merckt/ daer hy vant eenen Boer sitten op eenen Block/ lillende sijn Voeten. Tot welcken hy seyde/ Mijn Heere bid u/ dat gy u Noene komt met hem ten/ 't welck hy dede. Ende sonder woordt te spreken/ gingh hy sitten



aen de Tafel. Dit siende Xantus / vraeghde Esopus: Wat Man is dit? Esopus seyde: Een Man die niet curieus en is. En Xantus seyde: tot sijn Vrouw heymelijck / mijn Lief / doet dat ick u seggen sal / op dat wy ons mogen wreken van Esopus / hem wel slaende. Daer na seyde hy met luyder stemmen / Wijf doet Water in 't Becken / om te wasschen de voeten van desen Pelgrim / denckende dat hy door schaemte soude gaen loopen / en dat Esopus soude geslagen worden van sijn Wijf / als Xantus had bevolen / begost sy te wasschen de voeten van den Boer / ende al wist hy wel dattet de Vrouw van 't huys was / nochtans seyde hy in sijn selven: dese Heere wil my groote eere doen / ende lietse wassen sijn voeten / daer na seyde Xantus tot sijn Wijf / geeft hem te drincken. Ende de Boer seyde in hem selven: 't is wel reden dat ick eerst drincke / en nam de schale en dranck. Doen nam Xantus een schotel met Vissche / ende settese voor hem / dewelcke begost te eten. En Xantus seyde tot den Kock / desen Visch en is niet wel bereyt / en beval hem t'ontkleeden / en wel te slaen. De Kock seyde: t'onrecht

ben

ven ick geslagen / ay ! mijn rugh ! Daer na seyde Xantus tot den Backer : brenght ons de Taerte / en hy deedt / en den Boer brackse in stucken / sonder een woort te seggen / en begost te eten. Xantus siende dit / riep den Backer / ende seyde : dese Taerte is qualijck gebacken. En de Backer seyde hem : isse van de myne soo isse wel bereyt / maer isse van den mijnen niet / soo ist mijn schult niet / maer van uwen Wijve. En Xantus seyde / heeftse mijn Wijf gemaeckt ick salse doen verbernen. Doen seyde hy tot een van sijn Knape : gaet haeltse / ende tot Esopus / gaet gyse verbernen. Alle dese dingen dede Xantus / om te sien of den Boer niet opstaen en soude om haer te beschermen van 't verbernen. Maer den Boer dachte in hem selven / dese Man sonder sake en wil niet doen verbernen sijn Wijf / enda seyde tot den Heere : wilt gy u Wijf verbernen ? onthept een .uttel ick sal gaen halen de mijne die in 't velt is / ende wy sullense alle beyde verbernen. Als Xantus dat hoorde was hy verwondert / ende seyde tot Esopus : dese Man is niet curieus / ende seyde tot Esopus : Gy hebt my verwonnen / maer zijt te vreden / want wilt gy van nu voortaen trouwelijck dienen / in korten tijden sal ick u geven vryheyt. Esopus seyde hem / Ick sal u dienen soo wel dat gy noyt en waert beter gedient. Drie dagen daer na seyde hem Xantus gaet henen besiet in 't Badt oft daer veel Volcks is / want is daer niemant / soo wil ick my baden. Als Esopus over straten gingh / ontmoete hy den Richter van der Stede / die bekende dat hy was Dienaer van Xantus / ende vraeghde hem : waer gaet gy Groot-hooft ? Esopus antwoorde : ick en weet niet. Ende om dat de Regter meynde dat hy met hem geckte / hy geboodt dat men hem vangen soude. Ende dewijle dat men hem leyde / seyde hy tot den Regter : Ick seyde u wel / dat ick niet wiste waer ick gingh / want ick en
wist

wist niet dat gy my wout doen leyden in de gevanckenisse. Doe begost de Rechter te lacchen/ en seyde laet hem gaen. Na dat Esopus was gekomen int Badt / ende hy sag een groot geselschap van mans/die daer quamen/ ende quetsten hen aen eenen grooten steen / die daer lagh aen den ingang van den bade. Maer een van henlieden (als hy ging in den bade) quetsende sijn voeten aen den selven steen/dede hem vander plaetse/op dat men hun niet meer quetsen en soude. Dit siende Esopus / keerde wederom na huys/ en seyde tot sijnen Heere: daer is maer een man in 't badt. En Xantus seyde hem: neemt dan het gene dat ons van noode zijn sal / ende laet ons gaen baden. Als sy gekomen waren int badt/ en dat Xantus soo grooten geselschap sagh/ seyde hy: Als nu sijt gy wel weert te zijn geslagen / want gy hebt my geseyt/ datter maer een man en was / en daer isser meer dan duysent. Esopus seyde hem / daer is maer een man / en wilt my hooren / gy sult seggen dat ick waer segge. Want den steen die gy daer siet was in den ingang van 't Badt / ende al de gene die daer passeerden / stieten metten voet aen den steen/ende niemant en dede hem wech dan desen/ en daerom sagh ick datter geen man en was dan dese / want ick spreke van hem / niet van den anderen. Ende Xantus seyde hem : Gy hebt u antwoorde terstont gereet / door welcke gy gevonden hebt oorsake om niet te zijn geslagen / nochtans soo hebt gy 't wel verdient.

De xiij. Historie/ hoe dat Xantus makende goede ciere met sijne Scholieren / sette sijnen Ringh te pande / weddende om sijn huys / dat hy drincken soude alle 't Water van der Zee.

NA dat Xantus was gewasschen / ende weder gekeert in sijn Huys / ging hy in sijnen Hof reynigen sijn buyk / ende dewyle dat hy sijnen buyck reynighde / stont Esopus by hem / houdende eenen Emer

vol Waters om wech te doen de mist (na dat hy soude hebben gereynigt sijnen buyck) tot welcken hy vraeghde: Waerom ist / als een mensche heeft gereynight sijnen buyck / besiet hy sijn mist? Esopus antwoorde hem van vreese dat de schientie niet en vallen met den miste. Want in voorleden tijden hebben de menschen sorge gehadt van sulcke avonturen. Daerom als sy gereynight hadden haren buyck / besagense hen mist / maer dat en derft gy niet vreesen / aengesien dat gy geen wijsheyt en hebt / en derft gy niet vreesen die te verliesen: want tot een sotte vrage / dient sotte antwoorde. 's Anderdaeghs / Xantus wesende geseten ter Tafelen met sijn Scholieren / hebbende de Schale vol Wijns in de hant / beefde seer van der questien die men hem proponeerde. Waerom Esopus hem seyde: mijn meester / Dionisius seyde dat den goeden Wijn heeft drie krachten. De eerste is wellustigheyt. De tweede vrolijckheyt. De derde is dat hy maeckt den menschen sot ende buyten sinne. Daerom bidt ick u / laet ons vrolijck drincken / makende goede ciere: maer om dat Xantus wel gedroncken had / seyde hy hem: zwijght gy Raets-man vander hellen. Ende Esopus seyde hem: siet wat gy seght / want is dat ick u vinde in de helle / ick sal my wreken van u. Doen een van de Schollieren sagh dat Xantus was wel van Wijn geladen / seyde hy: mijn meester / ick vrage u of een mensche soude wel mogen drincken de geheele Zee? waerom niet? sey Xantus. De Scholier vraeghde hem / ist dat gyse niet en drinkt / wat wilt gy verliesen? mijn huys / seyde Xantus. Ick ben te vreden / sy de Scholier. Ende ick (ist dat gyse drinckt) de somme van 100. Kroonen ende daer op gaven sy elck een goude Ringh te pande: maer 's morgens als Xantus was opgestaen / ende sagh dat hy niet en hadt sijnen Ringh aen den Vinger / vraeghde hy Esopus: weet gy waer mijnen gouden Ringh is? Neen (seyde Esopus)

maer ick weet wel voorwaer dat wy heden sullen geset worden uyt den huyse. Waerom seyde Xantus? Om de voorwaerde die gy gister-avont maekte / by dewelcke gy u hebt verbonden uyt te drincken de geheele Zee / en hebt geset uwen Riug te pande. Als Xantus hoorde dese woorden / was hy seer verwondert / ende vraegde raet van Esopus? Dewelke hem seyde: Ick sal wel maken dat gy sult mogen breken de voorwaerde En Xantus hem biddende / seyde: geeft my raet dat ick mag komen ten eynde. Doe seyde Esopus: De maniere is sulks: Als u tegen-partije versoecken sal van't gene gy haer hebt belooft / sult gy beveelen uwen Huys-gesinne te dragen de Tafelen op den Oever van de Zee / doende blijven de Bottelgier voor u. En als de Tafelen sullen geset zijn voor alle 't geselschap / doet brengen een schale vol waters van de Zee / dewelcke houdende in u hant; (sult begeeren dat de voorwaerde voor 't geselschap worde verklaert / en 't gene dat gy hebt belooft naer den dranck / sult gy doen voor den dranck.) Dit gedaen zijnde / sult gy seggen tot het geselschap: Mijn Heeren van Samien / gy weet dat ick gister-avont heb belooft te drinken alle 't water van der Zee: Ter ander zijden / gy weet wel datter veel Vloeden en Rivieren komen in de Zee / daerom begeere ick / dat mijn weder-partye keere dat de Vloeden en Rivieren niet en komen in de Zoe / en ick belove te drinckeu alle 't water van der Zee / ofte anders sullen de voorwaerden zijn gebroken.

De xiv. Historie / hoe dat Xantus was gequiteert ende verlost van sijnder beloften / door den raet van Esopus.

XAntus aenmerckende dat den raedt van Esopus goet was / was wel blijde. Doen quam de tegenpartye van Xantus te kennen geven de voorwaerden

voor



voor den Richter en Borgeren / begeerende dat Xantus dede 't gene dat hy belooft hadt te doen / in desen dagen. Doen beval Xantus sijne Dienaers te dragen de Tafelen op den Oever van de Zee / dewelcke voor 't geselschap beval te wasschen een Schale / ende vullen met water van de Zee / dewelcke hy nam in sijn hant / ende seyde tot het geselschap: Mijn Heeren van Samien / gy weet datter veel Rivieren komen in de Zee / maer soo mijn tegen-partije belet datse daer niet meer in en komen / soo beloove ick te drincken al 't water van der Zee. Waerom de Scholier (Xantus weder-partye) seyde: Mijn Meester gy hebt my verwonnen.

De xv. Historie / hoe dat Esopus begeerde te hebben vryheyt voor den solaris van sijnen goeden Rade / ende hoe dat Xantus hem dede slaen om dat hy seyde gesien te hebben twee Kraeyen / en Xantus en sagh maer een: Ende hoe hy ontdeckte de Billen van sijnder Vrouwen.

ALs Xantus was gekeert in sijn Huys / Esopus bad hem dat hy hem om sijnen goeden dienst vryheydt gave. Die hem antwoorde: Ha Groot-hooft / noch en sult gy niet hebben vryheyt. Maer gaet voor de Poorte / ende meught gy sien twee Kraeyen / komt my seggen / want het is teecken van goeder Fortuynen te sien twee t'samen / maer te sien maer een / is teecken van quade Fortuynen. Als Esopus uyt den huyse ging sag hy twee Kraeyen op eenen boom / ende quaemt seggen tot Xantus. Maer eer dat Xantus vertrock van sijnen huyse / vloogh een van de Kraeyen wech. Waerom hy hem vraeghde al verstoort: Ha Dick-Sack waer zijn de twee Kraeyen die gy gesien hebt? Esopus seyde hem: Dewijle ick u ben gaen halen / is d'eene wech-gevlogen. Doen seyde Xantus al gestoort: misimaeckte Bultenaer / 't is u manier met my te gecken / maer gy sult alsoo niet vry zijn / ende beval hem wel te slaen. Dewijl men hem sloegh / wert Xantus geroepen ten noenmael. Dit siende Esopus / seyde / eylaes ick ben wel katijbigh / want ick die gesien heb twee Kraeyen / ben geslagen / ende Xantus die niet gesien en heeft dan eene / wort geroepen tot wellust. Nu wel / hy en is niet / Vogelen ter contrarie zijn anders dan wy. Als Xantus dat hoorde / was hy seer verwondert van sijn groote subtijlheyt / ende verboodt den Geesselaers hem meer te slaen. Korts daer na seyde Xantus tot Esopus: Op Esopus / gaet ons bereyden goede spijse voor dat noenmael / want alle dese Heeren moeten komen 't Noenmael met my eten. Esopus ging ter merckt / ende kogt alle 't gene dat hy van doen hadde. Ende daer na bracht hy in de Zale eenige bereyde spijse tot den Noenmael / daer vant hy sijn Vrouwe op een Bedde slapende. Tot welcke hy seyde: mijn Vrouwe believet u / bewaert de spijse / die ick hier sette / op dat se de honden niet en eten / want ick moet weder na de Keucken. Sy seyde hem: gaet

gaet henen vrplijck / want mijn billen hebben ogen. Na dat Esopus hadde bereydt alle de andere Spijse / hy brachtse in de Zale / en vant sijn Vrouwe noch slapende / hebbende de billen gekeert na de Tafel / ende om datse hadde geseyt dat haer billen oogen hadden / soo ontdeckte hy haer / ende lietse slapen.

De xvj. Historie / hoe dat Xantus vant sijn Wijf slapende / dewelcke Esopus hadde ontdeckt de billen / om datse hadt geseyt / dat haer billen oogen hadden. Ende hoe dat Xantus beval dat Esopus niemant en soude laten komen in sijn huys dan Orateuren / Philosophen ende Wijsen.



Als Xantus met sijn Schollieren gingh in sijn Kamer / ende vernam dat sijn Vrouwe sliep / hebbende de billen ontdeckt / seyde hy tot Esopus: schudde was dit? Esopus antwoorde: Mijn Heere / als ick dede de spijse op de Tafel / ick badt mijnder Vrouwen dat syse bewaerde / ende sy seyde my / dat haer bilen hadden oogen / en om datse sliep heb ickse ontdeckt. Xantus sprack

 Schud-

Schudde ick sal u wel vinden: maer ter begeerte van dese Heeren en sult gy nu niet zijn geslagen. Een luttel tijts daer na hadt Xantus genoot de Philosophen en Orateuren ten banckette / en beval Esopus niemandt te laten komen dan wijse Philosophen en Orateuren; alst tijt was om te bancketteeren / quam een van de Philosophen kloppen aen de Poorte. Dit hoorende Esopus/ vraeghde van binnen den Portale den Philosooph dese questie (willende ondersoeken sijn wijsheyt) wat roert den Hont? Dewelcke seer verstoort zijnde gingh wech/ meynende dat Esopus hem hiete Hont. 't Welck dat deden noch meer andere Philosophen / die daer quamen om te bancketteeren met Xantus. Ten laetsten quammer een dewelcke oock Esopus vraeghde gelijck tot den anderen: Wat roert den Hondt? Dewelcke hem antwoorde/ Sijn steert en sijn ooren. Terstont dede Esopus de Poorte open / en leyde hem by sijnen Heere / seggende: mijn meester / daer en is niet gekomen eenigh Philosooph dan desen. Waerom Xantus seer gestoort wiert meynende dat de Philosophen en Orateuren met hem spotteden. Maer als Xantus quam in de audientie / de Philosophen en Orateuren seyden hem: Meester wy dancken u van u Banckette. Maer het was goedt te verstaen dat gy ons geensins en begeerdet te hebben / aengesien dat gy hadt gestelt dien mismaeckten Esopus aen de Poorte / dewelcke met ons geckte / ons hetende Honden. Is dat waer / seyde Xantus? dewelcke seer sterckelijk verstoort zijnde/ riep Esopus/ hem seggende / O mismaeckte Bultenaer/ waerom en hebt gy niet ontfangen dese heeren / alls sy klopten aen de Poorte? Esopus antwoorde: mijn heere / daerom / dat gy 't my had bevolen dat ick niet en sou laten inkomen dan Philosophen / Orateuren en Wijsen. Wel seyde Xantus: En zijn dese niet wijs? Neen seyde Esopus / want als sy hebben geklopt aen de Poorte / ick heb hen gevraeght

dese

deſe queſtie / Wat roert den Hondt? Van welcker nie-
mant van hen en koſte antwoorden / anders dan deſe die
heeft my ſeer wel geantwoort. Dit hoorende de Philo-
ſophen ende Orateuren hebben begoſt te lacchen / ſeg-
gende: Dat Eſopus ſeer wel hadt geſeyt / en verwon-
derden van de wijsheyt / die in hem was.

De xvij. Hiſtorie / hoe dat Eſopus door ſijn ſubtijlheyt eenen grooten Schat vondt / den welken ſy deelden / hy ende Xantus.



EEn luttel tijdts daer na waren Xantus ende Eſo-
pus beſiende de groote Sepultueren der Ouden
met de Epitaphien / daer Eſopus ſagh aen een Kalom-
me / tot dewelcke men opklam met vier trappen / ſom-
mige Latijnſche Letteren / ſonder accoort / alleenlijck
by punten geſchreven / in der maniere die hier volght /
F. I. S. H. E. T. R. Ende vraeghde tot Xan-
tus: Mijn Heere / wat beteeckenen deſe Letteren?

 Xantus

Xantus ſagſe neerſtelijck aen / ende wat ſy beteeckenden / bedacht hy ſeer lange. Maer om dat hy niet en koſte verſtaen de beteeckeniſſe van dien / vraeghde hy Eſopus / wat deſe Letteren beteeckende? Eſopus antwoorde hem: mijn Heere hier is geleyt eenen Schat / alſoo als de Philoſophie ons dat beteeckent / by deſe tegenwoordige Latijnſche Letteren hier geſchreven / dewelcke betekenen alſo: F. Fode. I. Iuxta. S. Sepulcrum. H. Hoc. E. Et. T. Theſaurum. R. Reperies. Dat is te ſeggen: graeft by dit Graf / ende gy ſult eenen Schat vinden. Die hoorende Xantus / ſeyde hy hem: om dat gy ſoo ſubtijl zijt ſoo en ſult gy noch geen vryheyt hebben. Maer Eſopus met hem geckende / antwoorde: ſiet wel wat gy doen ſult / want deſen Schat hoort den Koningh Dioniſius. Als Xantus hem alſoo hoorde ſpreken ſeyde hy hem: Eſopus neemt de helft van deſe Schat / ende en ſegget niemandt. Eſopus antwoorde hem: gy en gevet my niet maer den genen die 't hier geleyt heeft. Ende Xantus vraeghde hem: Hoe weet gy dat? daerom antwoorde hy: dat de Letteren geſchreven op de Tombe dat ons bewijſen / te weten D. Divite Theſaurum. H. Hunc. Dat is te ſeggen / deylt den Schat. Ende Xantus ſeyde hem: Laet ons gaen na Huys / ende daer ſullen wy 't deelen.

De xviij. Hiſtorie / hoe dat Xantus Eſopus dede Kerckeren / ende hoe dat eenen Arent quam gevlogen onder 't Volck die 't Signet nam van den Opperſten Heere vander Stadt van Samien.

ALs Xantus was weder gekeert in ſijn huys / vander plaetſen daer Eſopus hadt gevonden den ſchat door ſijn groot verſtant / ende door de Letteren geſchreven aen de Kalomme / was hy ſeer verwondert vander Scientien die in Eſopus was / maer om vryheydt die hy van hem begeerde / wert hy ſeer geſtoort. Ende ont-



ontsiende sijn Tonge / dedehem setten in de gevanckenisse wel benauwt. Doen seyde hem Esopus / sulk zijn de beloften van een Philosooph. Gy hebt my belooft vryheyt / ende ick ben gekerckert. Als Xantus hem aldus hoorde spreken / veranderde hy sijn Sententie / ende deden hem verlossen / seggende: Wilt gy gestelt worden in vryheyt / bedwinght u Tonge ende en wilt my niet accuseren. Esopus antwoorde: doet dat u belieft / want wilt gy / oft en wilt gy niet / gy sult my setten in vryheyt. In dien tijde geschiede een wonderlijck dingh in de Stadt / want dewijle men maeckte die gemeyne spelen (als men nu ter tijt wel doet in vele Steden) een Arent quam gevlogen snellick dwers over al 't volck / ende nam 't Signet van den Gouverneur van de Stad / 't welck hy liet vallen op een Man / die een Slaef was. Om welck ding de geheele Stadt van Samien wert seer verwondert / ende daer geschiede seer groot geruchte in de Stadt / want sy beduchten hen seer van eenige persecutie / om dat sy niet en wisten wat sulks mochte beteeckenen / waerom sy waren in grooten angst. Ende

daerom quamense terstont tot Xantus / hem vragende / wat de wonderlijcke avontuere bedupde? En wat dingen daer af souden mogen komen? Xantus van dese dingen niet wetende / begeerde tijt om te geven der antwoorde / dewelcke groote bangigheyt hadde in sijn herte / om dat hy niet en wiste wat hy mochte antwoorden den volcke. Maer Esopus gingh tot hem / en vraeghde hem: Waerom zijt gy soo droevig van herten / mijn meester? Laet droefheyt / en neemt blijtschap / geeft my den last om hen te antwoorden. Ende morgen sult gy hen seggen alsulke woorden: mijn Heere van Samien / ick en ben geen Waersegger van sulcke wonderlijcke dingen / maer ick heb eenen knecht in mijn huys / die hem vermeet te weten sulcke dingen / believet u / ick sal hem doen komen / ende hy sal u seggen wat sulcks beteekent; en ist dat gy by mijnen Raedt voldoet den volcke / gy sult hebben glorie / gratie / profijt en eere. Xantus hebbende betrouwen in de woorden die Esopus hem seyde. Des morgens gingh hy op de Puye by de Heeren / tot de welcke hy seyde / 't gene dat hy hadt geleert van sijnen dienaer Esopus. Als sijn Relaes was ge-eyndt sy baden alle Xantus / dat hy daer dede komen Esopus. Als hy was gekomen op de Puye / alle het volck begost te spotten en te lacchen om sijn misselijck aensicht. Maer makende teeckenen metter hant / datse alle souden willen maken silentie / seyde hy hen in deser manieren: Mijn Heeren van Samien / waerom geckt gy met mijn Figuere? En weet gy niet wel dat men niet en moet aensien dat aensicht van den man / om te weten wat man hy zy / maer de scientie; gelijck men niet en moet aensien dat vat / maer 't gene datter binnen is; want somtijdts een leelijck Vat is vol goede Wijns. Als die van Samien hoorden dese woorden / seydense hem: Ist dat gy ons kont geven goeden raet voor 't gemeyne welvaren / wy bidden dat u believe dat te doen. Doen seyde

Esopus: Natuere/ van welcke alle goedt komt/ heeft heden gestelt verschil tusschen den heere en den knecht/ aengesien dat voor sulken antwoorde sy niet even gelijck en sullen geloont worden; want de Heere sal hebben glorie/ eere en danck; en den knecht (door den welcken hem toekomen sal dese glorie eer en danck) en sal niet hebben vryheyt/ alfo alst recht dat eyscht/ maer sal zijn voor sijn solaris wel geslagen en gekerckert. En daerom ist dat gy wilt dat ick u geve goeden raet op 't gene dat gy my vraegt/ stelt my eerst in vryheden. Doen begostense alle met eender stemme te seggen: Hy begeert dat recht is/ en het betaemt dattet Xantus doet/ want het is een dingh dat behoorlijck is. Desen niet tegenstaende/ Xantus ontseyde hem; maer de Gouverneur (door de gemeyne authoriteyt) seyde hem: Xantus/ ist dat gy niet en obedieert den volcke/ door mijn authoriteyt sal ick hem afnemen van uwen dienste.

De xix. Historie/ hoe dat Esopus gestelt wert in vryheyt/ ende hoe dat hy bediede den volcke van Samien dat groot wonder van den Arent/ ende hoe hy wert gekosen Raets-Heere van der Stadt.

DOen baden de Vrienden van Xantus/ dat hy soude Esopus geven vryheyt/ ende dat hy hem stelde in het Regiment van der Gemeynten. Doen seyde Xantus tot Esopus: Hoewel dattet niet en is van mijnen goeden wille/ ick geve u vryheyt. Dit gedaen zijnde/ de Roeper ging verkondigen met de Trompet over al de Stadt/ dat Xantus hadde Esopus vryheydt gegeven/ ende alsoo werdt vervult 't gene dat Esopus hadt geseyt: Wilt gy of wilt gy niet/ ick sal eens wesen in vryheyt. Doen gingh Esopus in 't midden van den Volcke/ en maeckte een Teecken metter hande/ begeerende

eende silentie / ende zeyde : mijn Heeren den Arent (die een Koningh is onder de Vogelen) heeft genomen 't Signet van den oppersten Gouverneur van der Stadt / 't welcke beteeckent / dat een Koningh sal begeeren wech te nemen u vryheyt / en sal willen vernielen alle u Rechten ende Privilegien. Als die van Samien dese woorden hoorden / waren sy heel verbaert. Terstont daer na quam daer een Bode / die bracht Koninckliicke Brieven / dewelcke vraeghde na de Wet van Samien / ende men leyde hem in den Raedt van der Stadt / daer hy sijn Brieven toonde / in dewelcke was geschreven / dat hier volght:

Cresus Koningh van Libien / der Wet / en gemeynen Volcke van Samien / sal uyt : Ick bevele u / dat gy my doet manschap / oft ick sal u stellen te vyer ende te swaerde. Welcke Brieven gehoort zijnde warense al verwondert / ende door vreese warense geneyget hem te obedieren / nochtans woudense eerst weten den raedt van Esopus / ende baden hem te seggen sijn Advijs / 't welck hy seer geerne dede / seggende : Mijn Heeren ick sie dat gy zijt geneygt te obedieren den Koningh van Libien. Nochtans u willende raden 't gene dat bequaem is voor de Gemeente / doe ick u weten / dat de Fortuyne (in den sterffelijcken leven) ons wijst twee wegen. Den eenen is vander vryheyt / waer van 't beginsel is hert ende swaer / nochtans dat eynde is goet ende licht. Den anderen wech is van den eygendomme / waer af het beginsel licht is / maer het eynde is swaer. Als die van Samien hoorden dese woorden / bekennende 't gene dat bequaem was der Gemeynten / aensagen ende namen Advijs op de sententie van Esopus / seggende alle t'samen : Om dat wy zijn in vryheden en willen wy niemant dienen. Ende met deser antwoorden / sondense wederom den Bode tot den Koningh Cresus. Als de Koningh hoorde dese antwoorde / wert

hy

hy seer verstoort / ende vergaderde een groot Heyr / met alle de Edelen van sijnen Rijcke / om die van Samien te vernielen : 't Welk hy soude gedaen hebben / 't en hadde belet geweest by sijnen Bode : welcke aldus sprack / seer beminde Heere / gy en soud u niet mogen wreken aen die van Samien / sy en hadden verloren Esopus die hun raet in hen affairen ende noodt saken. Daerom is het van nooden / dat gy ontbiet door eenen Ambassaet die van Samien / dat sy u willen zenden Esopus / ende gy zult hen vergeven alle hen misdaedt / want mocht gy hem eens hebben / die van Samien zijn in u hant. Doen sondt den Koningh een Ambassaet tot die van Samien hen bevelende / datse hem zenden souden Esopus. Als Esopus bekende dat Koning Cresus hem ontboot / hy seyde den Samien : Mijn Heeren het belieft my seer wel / te gaen by den Koningh Cresus. Maer eer ik'er gae / wil ick u seggen dese Fabulen.

De xx. Historie / hoe dat Esopus tot die van Samien vertelde de Fabule van de Schapen / ende van den Wolve.

HIer voormaels als de Beesten spraken / geschiedent dat de Wolven hadden Oorloge tegen de Schapen / ende om dat hen de Schapen niet en konden beschermen tegen de Wolven / sy begeerden hulpe van de Honden / dewelcke strijden souden voor hen / ende souden doen vlieden de Wolven. Maer de Wolven peynsende te willen peys / begeerden van de Schapen / om te schouwen ende te vlieden alle suspitie / dat de Honden hen souden worden gegeven ofte vernielt worden t'eenemael. 't Welck de Schapen als Sotten consenteerden. Maer als de Honden waren gedoodt / hadden de Wolven wrake van de Schapen. Nae dat hy dese Fabel geseyt hadde / die van Samien seyden /

hem /

hem / dat hy niet en soude gaen tot den Koning Crœsus.

De xxj. Historie / hoe dat Esopus trock tot den Koningh Crœsus: ende hoe hy den Peys maekte tusschen hem / ende die van Samien.

ESopus en wilde niet obedieeren den Samienen / maer hy gingh met den Ambassaet tot den Koningh Crœsus. Als hy gekomen was in 't Hof / de Koning siende dat hy soo seer misinaeckt was / hy wert seer verstoort en seyde: Hoe is desen de oorsake / dat de Samienen my niet obedieren? Tot den welcken Esopus seyde: Ha seer beminde Heere / certeyn ick ben niet gekomen voor uwe Majesteyt by fortsen / maer van mijnen eygen wille / hebbende hoope dat gy door u goedertierentheyt hooren sult al 't gene dat ick u seggen sal. Doen gaf hem den Koningh oorlof te spreken. En Esopus seyde: Een man jaeghde Sprinckhanen die eenen Krekel ving / dewelcke siende dat men hem woude doden / seyde tot den man / Ick bidde u / dat gy mijn sonder sake niet en wildet doden / want ick en doe niemant quaet / ick en ete niet dan Koorn / met mijn Hoorne en quetse ick niemandt / maer verheuge de Wandelaers met mijnder stemme / want in mijn en is niet dan alleenlijck de stemme. Als den Koningh gehoort hadt hem aldus spreken / seyde hy hem: Al dat gy begeeren sult / sal u gegunt worden. Esopus seyde: Seer beminde Heere / een ding van u alleen begeer ick / te weten / dat gy niet en molesteert de Samienen / om u te geven eenige Tribuyten. Wel seyde den Koningh ick ben te vreden. Esopus knielde en danckte hem seer ootmoedelijck. Daer na componeerde hy de Fabulen / die noch hedendaeghs zijn / en gafse den Koningh. En begeerde van den Koningh de Brieven van

der giften / aengaende den Tribuyt die hy begeerde van de Samienen / 't welck den Koningh seer geerne dede. Doen nam Esopus oorlof aen den Koningh / en keerde weder in Samien. Als hy was gearriveert/die van Samien ontfingen hem seer eerlijcken. Daer na stelde hy hem by hen-lieden / hen toonende de Koninglijcke Brieven / door de welcke den Koningh hen liet in Vryheydt en Franchijse. Daer na trock hy van Samien / hem willende vermaken door veele Rijcken / Natien en Steden / gevende goede leeringen by Historien en Fabulen de sterflicke menschen. En als hy quam in Babylonien / om dat hy'er toonde sijn wijsheyt / wert hy eerlijck ontfangen van Licerus / Koningh van Babilonien. In dien tijden de Koningen die te samen vrienden waren / sonden den een den anderen genoeglijcke speelen ende subtyle propositien / ende de gene die niet en koste bedieden / die gaf den anderen Tribuyt. Esopus leerdese den Koningh van Babilonien / ende daer naer composeerde hy hem veele stucken propositien / om te senden tot andere Koningen. Ende als sy die niet en kosten bedieden / sonden sy Tribuyt tot den Koningh / waer door dat Koninghrijcke was verbreyt van veele Rijckdoms. Ende om dat Esopus geen kinders en hadde / verkoos eenen Edelen jongen Sone / geheeten Ennus / ende presenteerden den Koningh / dien hy ontfing / al haddet sijn eygen Sone geweest. Een weynigh tijdts daer na / deselve Ennus bekende de Dienersse van Esopus / dewelcke hy hiel voor sijn Wijf. Ende van vreesen dat hy hem soude wreecken / hy accuseerden tegen den Koningh / als te hebben misdaen tegen sijn Koninghlijcke Majesteyt / dicteerende valsche brieven / dewelcke hy den Koningh toonde / seggende dat hy hem door sijn Fabulen verraden hadde / ende geconspireert hem te doen sterven.

De

De xxij. Histozie / hoe dat de Koning van Babilonien beval sijnen Drossaert / dat hy Esopus soude doen dooden. Ende hoe dat de Drossaert hem langen tijt hielt verbozgen in een graf / ende hoe dat hy wederom in de gratie vanden Koningh quam.



DE Koningh gevende geloof der accusatie / die gedaen wert by Ennus / tegen Esopus / was seer verstoozt / ende beval sijnen Drossaert hem te doen sterven. Esopus / den Drossaert siende dat de sententie niet recht en was / deed hem bergen in een graf. Langen tijt daer na / Nectenabo de Koningh van Egypten / meynende dat Esopus doot was / sandt een brief tot den Koningh van Babilonien / luydende als volght:

NEctenabo Koningh van Egypten / Liccrus den Koningh van Babilonien / Saluyt. Om dat ick wil timmeren eenen Thoozen / die niet raken en sal Hemel noch Aerde / soo bid ick u / dat gy my sent Metsers / om te timmeren den selven Thoozn ? Ende ist dat gy op dese vrage my geeft goede antwoozde / ick

ick sal u geven dat tienste deel van alle mijne Rijcken. Doen dede de Koningh van Babylonien roepen alle de Wijse van sijnen Rijcke om te hebben de solutie van de voorseyde questien. Maer om dat niemandt en konde resolveren dese questie / wert hy noch meer bedroeft dan opt te voren / ende viel ter aerden / seggende: Eylaes ick ben wel ongeluckigh ende katijvigh / want ick heb verloren de kroone van mijnen Rijcke: vermaledijt zy hy door welcken ick heb doen sterven Esopus. Als Aermippus de Drossaert bekende de droefheyt des Koninckx / hy sprack tot hem in deser manieren / Heer Koningh en hebt niet meer quellinge of droefheyt / ende u believe my te vergeven dat ick niet en hebbe doen sterven Esopus: Want ick wist wel dat gy sinder van doen soudt hebben / maer vreesende uwe Majesteyt / in een graf heb ick hem bewaert. Doen de Koningh / zijnde wel blijde / seyde hem: dat hy hem soude doen komen / waer hy noch levende. Ende terstont leyde men Esopus voor den Koningh / die hem wierp voor zijn voeten. Als de Koningh sach dat hy soo bleeck was / beval hy hem te wasschen ende te kleeden. Als hy gewasschen was / quam hy voor den Koningh / ende groete hem ootmoedelijk / hem vragende de sake waerom men hem hadt geset in de gevanckenisse? Den Koningh antwoorde hem dat sijn verkosen sone (Ennus) hem hadt beschuldight / den welcken hy beval te kastijen / maer Esopus badt den Koning dat men 't hem vergave. Daer naer toonde Koningh Licerus Esopus de vrage van den Koningh van Egypten. Als Esopus hadde gesien de brieven / seyde hy tot den Koningh: schrijft den Koningh van Egypten: dat als den Winter sal zijn gepasseert / sult gy hem Werck-lieden senden / om te timmeren sijnen Toorn / ende Ambassaten om hem te antwoorden op alle ding. Daer na beval hy weder te geven Esopus alle zijn goederen / ende hem weder te setten

in sijn eerste dignitept hem gevende macht / te kastijden Ennus sijnen verkosen Sone / na sijnen wille. Maer Esopus ontfingh hem van den Koning goedertierlijck / hebbende groote blijtschap / ende hem bestraffende / seyde hy: Myn Sone / wilt bewaren mijne geboden / ende wiltse stellen in uwe herte. Wy geven lichtelijcken raet den anderen / maer ons selven en konnen wy niet geven. Om dat gy zijt een Mensche onderworpen de fortuyne / sult gy Godt lief hebben boven alle dingh / ende sult u wachten te vertoornen uwen Koningh / om dat gy zijt een Mensche / hebt acht van Menschelicke dingen / ende en doet een ander geen mishagen. Toont u wreet uwe vyanden / op dat sy u niet en verachten / ende uwe vrienden zijt blijde en beleefdelick / om beter te verkrijgen hen goetwilligheyt. Gy moet begeeren voorspoet allen uwen Vrienden. Spreeckt soetelijck tot u Huys-vrouwe / op dat sy niet en begeert eenen anderen Man / want de Vrouwe is seer variabel ende ongestadig / maer als mense flatteert / is zy meer geneygt om wel te doen: Wacht u van 't geselschap van eenen Man die te seer wreet is. Wacht u van te klappen / ende en hebt geen nijdt van eens anders welvaert / want nijdt belet den benijders alleene. Wacht u wel te seggen u secreet uwen Huysvrouwe / want de Vrouwen swijgen datse niet en weten. En verteert u goedt niet onnuttelick / want het is beter te laten u goedt naer u doot uwe vyanden / dan binnen uwen leven broot te bidden van uwe vrienden. En geckt met niemanden: en laet niet af neerstig te zijn na wijsheyt. Al 't gene dat gy ontleenen sult / gevet geern wederom / op datmen u te gewilliger leene een ander rpse. Wacht u van het geselschap der quade. Oock sult gy seggen u affairen tot uwen Vrienden / ende en wilt in manieren den quaden niet gelijck worden. Ontfangt de mistroostige / en geeft hen goede woorden / want een goet woort is Medecijne der droeve herten

herten. Certeyn hy is wel geluckigh die kan verkrygen eenen goeden ende getrouwen vrient / want geen dingh is soo secreet / dat niet eens en sal zijn geopenbaert.

De xxiij. Historie / hoe dat Ennus de verkosen Sone (van Esopus) hem selven werpt van een hoog geberghte. Ende hoe dat Esopus trock na den Koningh van Egypten.



NA vele vermaninge ende onderwijsingen / Ennus de verkosen Sone van Esopus / scheydt van sijn geselschap / ende siende dat hy valschelijk hadde beschudigt Esopus / wert hy droevigh ende weemoedigh / ende ging op 't hoogste van een gebergte / van den welcken hy hem selven af-wierp. Als Esopus hoorde dese tijdinge: te weten / dat Ennus hem selven hadt gedoot / wiert hy seer droevigh. Daer na / om dat den tijt was nakende om te voldoen den Koningh van Babilonien op sijn begeerte / gingh Esopus tot den Valckeniers van Koningh Licerus / hem bevelende datse vangen souden vier Arents-Kieckenen / den welk-

welken Esopus gewende te eten opwaerts ende nederwaerts. Want aen elcken Arent maeckte hy vast twee kleyne Kinderkens / ende also de kleyne Kinderkens ophieven oft neder hieven hen aes / soo vlogen oock de jonge Arents hoogh ende leegh / om dat te nemen. Na dat dese dingen gereet waren / en dat den Winter voorby was / so nam Esopus oorlof van den Koningh Licerus / om te gaen na Egypten. Maer als hy gekomen was voor den Koning van Egypten / de Koningh sagh hem seer scherpelick aen / om dat hy so bultachtigh en mismaeckt was / niet aenmerckende dat een seer leelijck Vat somtijdts vol goeden Wijn is. Dies niet tegenstaende / gingh Esopus knielen voor den Koningh / hem groetende ootmoedelick. Ende de Koning sittende in sijn Majesteyt / ontfing hem vriendelijck / seggende in dese manieren: wat dunckt u van my / ende oock van mijn volck? Esopus antwoorde hem aldus: Heer Koningh / gy dunckt my te zijn de Sonne / ende u volck de raderen van de Sonne.

De xxiv. Historie / hoe dat Esopus soude timmeren eenen Toorn den Koningh van Egypten die niet raken soude Hemel noch Aerde / ende van vele vreemde dingen die hy daer dede / ende hoe hy weder keerde in Babylonien.

ALs Nectenabo de Koningh van Egypten hadde gehoort de antwoorde van Esopus / vraeghde hy hem: hebt gy gebracht al de gene die my moeten bouwen mijn Toorn? Ja ick (seyde Esopus) maer ick moet eerst weten de plaetse daer gy hem wilt gebout hebben. Doen gingh de Koningh uyt sijnen Palleyse / ende leyde Esopus in een Velt / hem seggende: siet gy dit velt? 't is daer ick wil doen bouwen mijn Toorn. Doen stelde Esopus aen elcken hoeck van den Velde eenen Arent met twee Kinderen / dewelcke gingen op-heffen het aes in de locht / en de Arents vlogen daer

na /

na/ en de Kinderen begosten te roepen / brenght Mortel en Steenen om te bouwen desen Toorn. Doen vraegde den Koningh tot Esopus. Hoe? zijnder Menschen in uwen Lande die vleugels dragen? Esopus antwoorde hem: Ja Heere. Doen seyde den Koningh: Gy hebt my verwonnen: Maer ick bidt u ende begeer / dat gy my antwoort op een vrage: ick hebbe hier Merryen dewelcke alsoo haest als sy hebben gehoort briesschende Peerden / die zijn in Babylonien / ontfangense: hoe mag dat toe komen? Op dat (seyde Esopus) sal ick u morgen antwoort geven. Na dat Esopus was weder gekeert in sijn Herberge / seyde hy tot sijn Dienaers: doet my hebben een groote Katte/ ende sy dedent. Doen dede Esopus voor alle de wereldt slaen de Katte met groote Roeden. Dat siende de Egyptenaren / terstont liepense nae de geene die de Katte sloegen / om haer te verlossen van hen handen / ende daer na gingense rasselick boodtschappen den Koningh. Daerom beval den Koningh te doen komen Esopus. En als hy was gekomen voor sijn Majesteyt / seyde hy hem: komt hier / wat hebt gy gedaen? weet gy niet wel dat de Godt / die wy aenbidden is van sulcker Figueren? sekerlijck alle de Egyptenaers eeren eenen Godt / hebbende de figuere van een Katte: Daerom hebt gy grootelijcks misdaen. Heer Koningh (seyde Esopus) dese valsche ende quade beeste heeft den voorleden nacht swaerlijck vertoornt den Koningh van Babylonien / want sy heeft hem gedoot eenen Haen / dien hy seer lief hadt / om dat hy seer stoutelijck ende kloeckelijck streedt / en met sijnen sange teeckende hy de ure van der nacht. Doen seyde de Koningh tot Esopus: Ick en hadt nimmermeer gedacht dat gy my soo soudt hebben gelogen / want ten magh niet zijn dat dese Beeste soude gegaen zijn in Babylonien/ ende weder komen op een nacht. Esopus al grenickende / seyde tot hem: Heer Koningh dese beeste is

gegaen in Babilonien / ende weder komen by sulcker manieren / als de Merrien die gy hebt / ontfangen terstont als zy hebben gehoort briesschende Peerden die in Babilonien zijn: nae dese woorden dede de Koningh grootelicks festeeren ende eeren Esopus / meer dan hy te voren hadde gedaen. Des anderen-daeghs soo dede de Koningh roepen alle de wijste Philosophen die hy mochte vinden in alle zijn Landt / dewelcke hy informeerde van de subtijlheyt van Esopus / ende noodese ten Avontmael in zijn Hof met Esopus. Als sy waren geseten alle-te-samen ten Avondtmael seyder een tot Esopus: Ick ben gesonden van mijnen Godt om u te vragen een questie: Esopus seyde hem / gy hebt gelogen: want Godt en heeft niet van doen te leeren eenigh dingh van een Mensche als ick ben: Daerom gy en blameert niet allen u / maer oock uwen Godt. Daer na proponeerde een ander dese questie: Daer is eenen grooten Tempel / ende in dien een Columme / dewelcke op haer hout twaelf steden / van den welcken eick is onderset met dertigh balcken / om dewelcke loopen twee Vrouwen? Esopus antwoorde hem / dese vrage soude wel solveren de Kinderen van onsen Lande. Want de Tempel is de Werelt / de Columme is een Jaer / de Steden zijn de twaelf Maenden des Jaers / ende de Balcken de Dagen daer van / den Dag ende Nagt zijn de twee Vrouwen / die loopen d'een na d'ander op dese Balcken. Doen seyde de Koningh van Egypten tot den Edelen van sijnen Hove: Wy sullen moeten door Esopus senden tribuyt den Koningh van Babylonien. Maer een van de Edelen seyde: Wy moeten noch een questie vragen. Wat ist dat wy noyt gehoort noch gesien en hebben? De Koningh badt Esopus / dat hy die woude solveeren. Geerne seyde Esopus. In zijn Logijs vercierde hy een Obligatie / welcke hy aldus dede schrijven als volght:

ICk Nectenabo, Koningh van Egypten / bekenne ende belyde te hebben ontleent van den Koningh Licerus duysent marcken Gouts / dewelcke ick Nectenabo / Koningh van Egypten / hem belove weder te geven binnen eenen sekeren tydt / etc. Welck Hantschrift Esopus gingh presenteren den Koningh van Egypten (waer van hy grootelijcks wert verwondert) ende vraeghde alle sijn Edelen / die daer waren tegenwoordigh: hebt gy oyt gesien / oft hooren seggen / dat de Koningh Licerus my eenigh Gelt geleent heeft. De Edelen ende Ridders antwoorden hem: neen wy Heere. Doen seyde hem Esopus / ist waer dat gy seght? de vrage is gesolveert: want gy hebt gehoort ende gesien / dat gy noyt en hoordet noch en saeght? Doen seyde de Koningh van Egypten / dat de Koningh Licerus was gelückig te hebben in sijnder macht eenen sulcken Dienaer als Esopus / Ende sandt wederom Esopus in Babylonien met groote giften ende Cleynodien om die te geven den Koningh Licerus.

De xxv. Historie / hoe dat Esopus werdt wel onthaelt van den Koningh van Babylonien / ende hoe dat hy dede maken ter eeren van hem een Gulden Pilaer-beelt: Ende hoe dat hy gingh in't Lant van Delphos / daer hy seer qualijck getracteert / ende door verraderye gedoot werdt.

NA dat Esopus weder in Babylonien gekomen was / begost hy te vertellen tegen den Koningh 't gene dat hy hadt beschickt in Egypten. Waerom de Koningh Licerus beval / dat ter eeren van hem soude bestelt worden een gulden Pilaer-beeldt. Een luttel tijdes daer na Esopus begeerde te gaen besoecken het Landt van Griecken / ende nam oorlof aen den Koningh / waer van de Koningh bedruckt wert. Esopus beloofde weder te keeren / ende te eynden sijn dagen in Baby-



Babylonien. En Esopus ging door de steden van Grieken/ in welcke hy sijn wijsheyt toondeby Fabulen/ dat hy kreeg eer en glorie/ en was vernaemt door heel Grieken. Ten lesten quam hy in de stadt Delphos/ welcke was de heerlijckste van Grieken/ want 't was 't Hooft van alle de Landen/ daer hem volghde veel Volcks om hem te hooren. Maer de grootste meesters van der stadt door haet mispreesen hem. Waerom hy hen seyde: mijn Heeren/ gy zijt gelijck het Hout/ 't welck is op de Zee: want als men dat siet van verre/ soo schijnet te zijn seer groot/ maer als men daer by komt/ so blijcket te zijn een kleyn ding. Alsoo is 't oock met u: want als ick verre van u was/ meynde ick dat gy geweest hadt de beste van den Lande/ ende nu bekenne ick/ dat gy zijt de erghste. Als de groote Meesters dese woorden hoorden/ hielden sy raedt te samen. Ende eene van de gene die de Wijste geacht was/ seyde: Mijn Heeren/ gy weet dat desen man heeft groot gevolgh gehadt in alle plaetsen daer hy heeft geweest/ daerom nemen wy geen advijs/

hy

hy sal wech nemen ende vernielen onse autoriteyten. Doen hebben sy t'samen gedelibereert ende geconcludeert in hunnen Raedt / hoe dat sy hem souden mogen bederven ende brengen ter doot. Nochtans om het groot geselschap ende menighte van den volcke dat hem volgde en dorsten sy hem niet doen sterven / noch oock eenighsints raken sijnen Persoon / maer al-te-samen vertrocken sy / ende vonden in den wege eenen van de Dienaers van Esopus / dewelcke bereyde een Koffer om te vertrecken. Waerom sy al-te-samen gingen raedt houden / in den welcken sy sloten te nemen eenen gouden Kop uyt den Tempel van hunnen Godt Apollo / ende dien steken wel heymelijcken in de Koffer / die de Dienaer van Esopus bereyden. 't Welck sy deden / alsoo sy hadden gesloten ende gedetermineert. Ende als alle sijn Bagagie gepackt was / vertrock hy met alle sijne Dienaers uyt den Lande van Delphos / heel onwetende van de verraderyen ende groote booshe yt / die de valsche verraders hadden geconspireert tegen hem. Terstont als hy was vertrocken van den Lande van Delphos / alle de valsche verraders vergaderden hen / ende liepen hem na / soo lange dat se hem vingen met groot geruchte ende geroep. Als sy hem gevangen hadden / vraeghde hy hen: Mijn Heeren / om wat sake vanght gy my? Doen antwoorden hem alle de valsche Verraders met eender stemme: ha / ha / Diet / en mismaeckte Kerck-roover / Hypocrijt: waeromme hebt gy berooft den Tempel van Apollo.

De xxvj. Historie / hoe dat die van Delphos vingen Esopus / ende trocken uyt sijn Koffer eenen gouden Kop / den welcken sy hadden secretelijck daer in verborgen.



ALs Esopus hoorde dat die van Delphos in sulcke manieren kreesschen op hem geheel met een accoort/ hem betichtende/ dat hy had berooft den Tempel van Apollo/ hy heeft hem geexcuseert en geloochent in aller manieren 't gene dat sy hem aentogen: maer dies niet tegenstaende/ sy hebben door fortse opgetogen sijn Koffers/ ende gescheurt en gesneden sijn packen/ ende in een van die gevonden den gouden Kop/ den welcken sy hebben genomen ende getoont alle de Borgeren met groot geroep. Als Esopus sag hen verraderye/ hy badt datse hem t'onrecht niet en souden beschuldigen: Dies niet tegenstaende/ sy wierpen hem als een Kerck-dief in 't gevanckenis/ ende hebben hem veroordeelt ter doot. Als Esopus sagh dat hy in geender manieren of subtylheyt en mocht verlost worden van dese ongeluckige fortuyne/ hy heeft (zijnde in de gevanckenisse) bitterlijck geweent/ ende beklaeght sijn groot ongeluk. Dit siende een van sijne vrienden (geheten Damas) is gegaen by hem in de gevanckenis/ om hem te troosten/ ende heeft hem gevraeght de sake van sijn druck ende misbaer:

Esopus heeft hem geantwoordt in deser manieren: 't was voortijts een Vrouwe / die in korte tijden hadde begraven haren man/ ende quam alle dagen beschreyen zijn doot op zijn graf. Dit siende eenen Man (die niet seer verre was van den grave) arbeydende in den velde / is verlieft geworden op dese vrouwe / dewelcke latende sijn Ossen in 't Velt/ is oock gekomen aen 't graf/ en sittende by de Vrouwe / heeft oock geweent gelijck sy: ende als zy hem vraeghde / waerom hy was oock gelijck sy droeve? Hy antwoorde: dat hy hadde verloren een schoone en goede vrouwe / en als ick weene (seyde hy) mijn hert verligt/ de Vrouw seyde: dat gebeurt my ook: Doen seyde hy: Gesien dan / want wy zijn in gelijcke bangigheyt / waerom en vergaren wy niet / om d'een den anderen te troosten? want ick sal u lief hebben als mijn Wijf en gy my als uwen Man. Alsoo hadde hy de Vrouwe door sijn soete ende schoone woorden verweckt / dat zy zijn veraccordeert geworden. Binnen desen tijdt is'er gekomen een dief / die heeft ontbonden zijn Ossen ende wech geleyt. Ende als de voorseyde Man weder quam in 't Velt/ende en vant sijn Ossen niet/begon hy te suchten ende te schreyen meer dan te voren. Als hem de Vrouwe hoorde aldus deerlijcken suchten en schreyen / is sy gekomen by hem / seggende: Wat is u mijn alder-liefste Man / dat gy nu wederom schreyt? Voorwaer (seyde hy) mijn lieve Huysvrouwe: als nu schreye ick van volder ende waerachtiger herten. Also oock weene ick nu waerachtelijck ende ongeveynst (seyde Esopus:) want na dat ick heb gepasseert vele ende diversche perijckelen: en weet ick niet hoe ick sal mogen verlost worden van desen. Als Damas hadt gehoort dese woorden van Esopus / hy badt hem sijn selven te troosten / en te hebben goeden moet. Daer na die van Delphos sloten te samen/ dat hy was weert te sterven als een Kerck-dief / hem veroordeelende ter doot / ende leyden hem

hem op een hoog gebergt / om hem af te stoten / en van boven neder te werpen. Esopus siende hen groote booshept/vertelde hy haer dese Fabule: In die tijden als de Beesten te samen hadden goeden Peys / de Rat en de Vorsch hadden vrientschap t'samen / sulcks dat de Rat noode den Vorsche ten Avontmael met haer / hem biddende te eten en te drincken. Als sy hadden wel gedronken en wel gegeten/ seyde de Vorsche tot den Rat: Ick wil u gelijcker wijs toeven/komt met my. En op dat gy passeert na u gemack de Rivier / wil ick u binden aen mijnen voet; en alsoo dedense / en spongen beyde in de Rivier. Doen begost den Vorsche te trecken de Rat na den gront van 't Water om haer te verdrincken / maer als de Rat merckte sijn booshept/ seyde hem: ha valsche beeste / t'onrecht doet gy my sterven; maer de gene die blijven sullen levende na my/ sullen seer straflijck wreken mijn doot. En alsoo d'eene trock voorwaerts / en d'ander achterwaerts / soo quam eenen Wouwe / diese alle beyde wech droegh / en atse. Alsoo t'onrecht en sonder sake doet gy my sterven; maer die van Babylonien / en die van Grieken / sullen wreken mijn doot. Nochtans om sulcke woorden die van Delphos en lieten hem niet gaen; maer met groter fortsen en macht gingense hem leyden ter plaetse daer sy hem wilden doen sterven. En Esopus so seer als hy mogte / betoonde hen haer booshept by goede leeringen.

De xxvij. Historie / hoe dat die van Delphos deden t'onrecht sterven den goeden Esopus/hem werpende van eenen hoogen Bergh.

DEwijle dat Esopus met hen sprack/ ontraeckte hy uyt hare handen / ende vloot in den Tempel van Apollo; maer al dat en holp / noch en profiteerde niet / want

want sy namen en trocken hem by fortsen uyt den Tempel/om van boven neder te werpen. Esopus siende datse so vreesselijck en so schandelijcken hem namen / seyde hy hen dese woorden: Mijn Heeren / en ontsiet gy niet uwen Godt Apollo/ die hem wreken sal van u lieden. Dit niet tegenstaende / sy en hielden niet op hem te leyden ter plaetse daer sy hem wilden doen sterven. En doen Esopus sagh dat hy niet en mochte in geender manieren tegen haer wederstaen / seyde haer dese Fabule: 't Was een Pachtenaer / welcke gewoont hadt al de tijdt sijnder jonckheyt in 't Velt tot den tijt van sijnder outheyt/ sonder oyt geweest te hebben in de Stadt. Op een tijdt geschiedent dat hy sijnen Meester badt / dat hy de Stadt eens sien mochte. Ende doen leyde hy hem op eenen Wagen/ welken de Ezels trocken / en seyde hem: steekt dese Ezels/want sy sullen u brengen recht in de Stadt; maer als hyse hadt gesteecken / quam daer een groot Tempeest op / door welcke de Ezels verschrickt waren / gaende uyt den wege / en brochten hem op een gebergte / van waer hy struonckelde van boven neder; ende als de goede man vernam dat hy viel/seyde hy tot Jupiter: Hey Jupiter / of ick u heb vertoornt / is 't my daerom fortse aldus vileynlijck en catyvighlijck te sterven? Ick ben meer bedroeft en vertoornt te sterven door dese Ezels / dan door schoone Peerden. Also is't met my/want ik en sal niet gedoot worden van goede lieden / maer van lieden die niet en doogen. Ende als sy waren gekomen ter plaetse daer sy hem wouden af-stooten / seyde hy: Het was een man die verliefde op sijn Dochter / de welcke hy nam by fortse/ ende schoffierdese. Maer sy seyde hem/ Vader gy zijt een quaet man / ende buyten u sinnen / my te doen dese oneere: Want ick hadde liever te lijden van hondert vreemde mannen dese sonde (dewelcke seer afgrijselijck is) dan van u. Alsoo is 't ook al met my / ende met u boose Menschen / want ick soude

liever

liever lijden alle de periculen van der werelt van Edele-
lieden / dan van u vileyns alsoo vileyn te zijn gedoodt.
Maer ick bidt den Goden datse u straffen van 't quaedt
dat gy my doet. Dit seggende : stietense hem van 't
hooghste van het geberghte beneden. Ende alsoo sterf
den goeden ende wijsen Esopus katijvighlijk.

De xxviij. Historie / ende laetste : Hoe dat die van Delphos gestraft werden met Oorloge / dieren tijt ende sterfte / om de doot van Esopus. Ende hoe dat sy stigten ter eeren van hem eenen Tempel / om te versoenen de gramschap van haren Godt Apollo.



NA dat Esopus was aldus deerlijck ende schande-lijck ter doot gebracht / gebeurdender vele groote inconvenientien in Delphos / ende sonderlinge liep daer een soo groote ende wonderlijcke Pestilentie ende dieren tijdt / met een groote Rasernye / dat al de gene diese kregen / verloren haer sinnen. Ende daerom / alle die

die van den Lande sloten Sacrisitie te doen haren Godt Apollo / om hem te versoenen van der doodt van Esopus / den welcken sy onrechtveerdigh / ende uyt nijdt hadden doen sterven. Waerom datse waren heel bedroeft. Ende verdroegen onder haer te timmeren eenen Tempel ter eeren van hem. Maer als de Koningen / Princen ende groote Heeren wisten / dat die van Delphos hem hadden ter doot gebracht / quamense daer om te straffen alle de gene die onrechtveerdelijck / booselijck ende schandelijck hem hadden doen sterven / ende wreken sijn doot in sulcker voegen / datse deden hangen ende verworgen alle de gene die hadden geweest de principaelste van der Conspiratien / onrechtveerdelijcken gedaen tegen den goeden Esopus.

De Fabulen van Esopus, nu eerst getranslateert uyt 't Latijn in Fransoys, ende daar na in Nederduytsch, met de Moralisatien van den selven.

Van den Haen ende van de kostelijcken Steen.

EEnen Haen scharde in de mist / vant by avontueren eenen kostelijcken Steen / ende seyde: waerom vinde ick een ding 't welck is soo jent ende soo exquisit / waert dattet een Jongeling hadt gevonden / geen creatuer ter Wereldt en soude wesen blijder dan hy: Want hy soude weten den prijs ende de weerde daer van: Maer my en sal hy niet komen tot profijt / daerom soo en achte ick het niet veel. Want certyn: Ick soude liever hebben eenen Graen Haver / dan alle de kostelijcke steenen van de Werelt.

't Mo-



'T Morael.

Verstaet by den Kostelijcken Steen / Konst ende Wetenschap / by den Haen / den Sotten en den Wel-rustigen Mensch.

De Sotten en bewinnen niet de Konsten oft Wetenschap / aengesien datse om die te gebrucken onwetende zijn.

Alsoo doen oock de wellustige / welcke de wellustigheyt alleen is behaeglijck.

Van de Muys en de Vorssche.

DE Muys op een tijt street tegen de Vorsch / om de Heerlijckheyt van den Morassche / welcke battalie was geweldigh en grouwelijck. Want de Muys kloeck en schalck / wesende verborgen onder 't Kruyt door verraderye / en onversiens overviel de Vorssche. Maer de Vorssche stercker / en van groter couragien / wederstont en quelde sijnen vyandt met vollen strijde: Want elck hadt een Lancie van biesen. Dese battallie was gesien van verre van een Wouwe / die haestelijck over quam. Ende om dat niemandt van hen daer op wachtende (om

om de grootе neerstigheyt van kampen / hy greep de twee Campioenen / ende verscheurdese.

't Morael.

Dat selve geschiedt den oproerigen Burgeren / die ontsteken zijnde om te willen domineren / strijden sonderlinge om te wesen van der Wet / stellende lijf ende goet dickwils in groot perijckel.

Van de Muys van der Stadt ende van der Veldt-Muys.

HEt heeft belieft de Muys vander Stadt haer te gaen vermaecken in 't velt / dewelcke heeft gesien geweest van der Velt-Muys / diese genoot heeft ten Avontmael / ende heeft haer voor-gestelt ende gegeven 't gene datse hadde gespaert voor de Winter / ende haer ontriest van alle haer províant / om te vermogen de leckerheyt van haren gast soo triumphant. Nochtans de Muys van de Stadt fronssende het voor-hooft / lasterde d'armoede van den velde / ende loofde d'overvloedighheyt van de Stadt. Ende in haer wederkeeren leyde met haer de Velt-Muys in haer Logijs / om te bewijsen metter daet 't gene dat sy hadt soo seer gepresen met den monde / sy begosten hen Maeltijt / dewelcke de Muys van de Stadt hadde bereyt wel triumphant / binnen den Kelder van haren Logijse. Ende etende hoorende dat gelupt van de sleutel van de Bottelgier in 't slot van de Kelder / waerom datse begosten te beven van vreesen / ende sy liepen wech / en in 't vlieden de Velt-Muys was niet gewoone van sulck geruchte / mits dat sy niet en wiste de schuyl-hoecken van den Kelder / met groote pijne bergt haer. Als de Bottelgier was uytgegaen / de Muys van der Stadt quam weder aen de tafel / en riep de Veldt-Muys / dewelcke weder aen de Tafel quam / noch bevende / ende slepende haer voeten van groote vreesen / so vraeghde de Muys van de Stadt / die 't haer

 bracht /

bracht / of dat perijckel dickwils quam? Sy antwoorde dat was dagelijcks / ende dat men 't behoort luttel te achten. Dagelijcks seyde de Veldt-muys: by de Goden/ dese spijse hebben meer bitterheden dan soetigheden. Certeyn / ick hebbe liever in vryheden mijn armoede / dan in sulcker vreesen dese overvloedigheyt.

'T Morael.

Die Rijckdommen eerst aengesien / schijnen te hebben eenige wellustighept / maer diese wel besiet / sy zijn periculoos / ende vol van bitterheden.

Van den Raven en de Vos.



De Rave hebbende verkregen eenige proye verheughde haer tusschen de tacken van eenen boom. Dit siende eenen Vos / liep tot haer / ende seyde: In de goede gratien van den Raven beveelt haer den Vos: Dickwils hebbe ick hooren seggen seyde den Vos / dat de fame was valsch dat ick metter daet bevinde: want alsoo ick by avontueren hier langs passeerde / siende op eenen Boom / kome ick geloopen t'uwaerts / lasterende die fame / want die fame is / dat gy zijt swarter dan peck / ende ick sien te wesen witter dan sneeu. Certeyn

na

na mijn advijs gy gaet te boven de Swane in witheyt der Pluymen: Triumpheert gy soo van stemme/ als gy doet van pluymen/ ick sal u seggen te wesen van alle Vogelen de Koninginne. De Rave verleyt zijnde met deser flatterien, ende tot singen haer bereydende/ uyt haren beck ontviel haer prooye. Dewelcke de Vos grijpende/ begost te lacchen. Doen hadde de arme Rave schaemt met haer selven/ ende sy was droevigh van haer verlies/ ende mede van haer schaemte.

'T Morael.

De sommige zijn soo lof-gierigh / datse tot haerder schande ende schade beminnen de Pluymstrijckers. Al sulcke luyden zijn proyen der schuymers. Ist dat gy vliedt beroeminge/ lichtelijck sult ghy schouwen 't pestelentieus geslacht der flatteerders/ maer ist dat gy wesen wilt een Craso / dat is te seggen: een soecker van ydele glorie/ ende een quist-goet: over-al sult gy vinden eenen Gnato / dat is te seggen: een Lof-tuyter en Schuymer.

Van den Hondt en den Ezel.

OM dat den hont feesteerde sijnen Meester / en dat Huys-gesin. De Meester en dat Huys-gesin troetelden hem wederom: dit siende den Ezel begost seer luyde te suchten / en te hebben deernisse van sijnen armen staet ende conditie / meynende dat men hem dede onrecht / aengesien dat den Hont was een yegelijcken aengenaem / ende gevoet van der Tafelen van sijnen Meester in leegheden / ende al spelende / en ter contrarie moeste hy dragen de Packen / ende wesen geslagen metter sweepe / nimmermeer ledigh wesen / ende nochtans van een yegelijck wesen gehaet. Daerom nam hy voor hem / na te volgen sulcken konst / profijtelijck den honden. Want op eenen tijdt als sijn Meester quam in sijn huys / willende experimenteren sijn voornemen / liep hem tegen al springende ende slaende op sijn schoude-

ren soo stijf / dat de Meester bestont te roepen soo seer ende soo lange / dat de dienaers quamen geloopen / en den ongeluckigen Ezel / die wel beleeft meynde te zijn / wert wel geslagen met goede kluppels.

'tMorael.

Een yegelijck is niet bequaem tot alle dingen : Oock alle dingen en zijn niet een yegelijck betamende / want alsser de Nature teghen leyt / arbeyt men te vergeefs.

Van het Hert dat hem spiegelde in de Fonteyn.



EEn hert hem spiegelende in een klare fonteyn / prees sijn groote en getackte hoornen / maer hy mispprees de dunheyt van sijn beenen. Dewijle hy aensagh ende daer van jugeerde / over-quam hem een Jager met sijn honden / ende dat hert vloodt wel rasselijck / den welcken de honden vervolgden met vollen loop. Maer als het was gekomen in een dick bosch / sijn hoornen vlochten in de tacken van de boomen. Doen prees hy sijn beenen / ende misprees sijn hoornen / dewelcke hadden gedaen dat hy was een proye der honden.

'tMo=

't Morael.

Wy begeeren dingen die men behoort te vlieden / ende vlieden die men behoort te begeeren.

Van het Hert / ende den Ossen.



EEn Hert ontvliedende den Jager / liep in eenen Ossen-stalle / ende badt den Ossen hem te mogen bergen in de Kribbe: de Ossen antwoorden hem dat hy niet en soude vry wesen: want de Meester ende de Knecht sullen terstont komen. Hy seyde: daer te wesen vry genoegh / indien hy van hen niet werde beklapt. Terstont quam de Knecht / die het Hert niet en sagh maer gingh wech / waer af het Hert verblijde / en seyde dat hy niet meer en vreesde: Tot welcker een van de Ossen (van grooter oude ende van raet) wel subtijl antwoorde: het is licht te bedriegen dien / die blinder is dan eenen Mol / maer te bedriegen den Meester die klaerder siet dan Argus / dat sal u seer swaer wesen. Doe quam de Meester in den stal / om te corrigeren de onachtsaemheyt van sijnen dienaer / die over al siende / sag de Hoornen van het Herte onder 't Hoy. Hy riep sijn

Knechten dewelcke quamen aengeloopen / ende sloten den stal en vingen hem.

't Morael.

In tegenspoet ende perijckelen zijn de toevluchten ende vryheden swaer om te vinden, ende dat daerom / dat de Fortuyne quelt altydts de katijvige / of daerom dat se selve overvallen zijnde met vrese / ende over sien van Raden hen openbaren.

Van den Leeuw en de Vos.



DEn Leeuw was kranck / den welcken alle Beesten besochten / uyt-genomen den Vos alleene / tot den welcken de Leeuw zandt de Simme ende een Wolf / als Legaten ende Ambassaten met zijne Brieven / by den welcken hy hem beval dat hy hem soude komen besoecken / ende dat sijn tegenwoordigheyt hem soude wesen seer aengenaem ; ende datter was geen perijckel / 't welk hy behoorde te vresen. Eensdeels om dat den Leeuw is sijn grootevrient / ende begeert sonderlinge hem te spreken / om hem te maken by avontueren executeur van sijnen Testament. Ten anderen / dat hy is

is soo siek liggende te bedde / al woude hy hem hinderen hy en soude niet konnen. Den Vosse schreef hem wederom brieven / ende seyde den Legaten / dat hy boven alle ding wenschte den Leeuw goede gesontheyt / om de welcke te krijgen / hy soude bidden de Goden / maer en soude hem geensins komen besoecken / seggende: hem te verschricken van de voet-stappen van de andere Beesten / dewelcke zijn alle strijckende na sijn spelоncke: maer geene bewijsen van eenigh wederkeeren. Welck beteeckent dat vele Beesten daer zijn in-ghegaen / ende geen uytgekomen.

't Morael.

Wacht u te hebben betrouwen in alle woorden / want wacht gy u niet / gy sult dickwils bedrogen worden. Oock en moet men niet oordelen den Meusche alleene uyt sine woorden / maer men moet aenmercken of sijn wercken over-een-komen met den selven.

Van twee jonge Boefkens.

TWee jonge Boefkens veynsende hen by eenen Caberetier te willen koopen Spijse. d'Een van hen siende den Caberetier met andere dingen besigh oft bekommert / nam subtylijcken uyt een schotel een stuck Vleesch / ende gaft sijn geselle / om dat te bergen onder sijnen Rock. De Caberetier siende dat hem een stuck Vleesch was gestolen / hy begostese te accuseren alle beyde van diesten. Dese die 't hadde genomen / swoer by Jupiter / dat hyse niet en hadde: ende die 't hadde / swoer insgelijcks dat hy 't niet en hadde genomen. Den welcken de Caberetier seyde: Nu ter tijdt is my den Dief onbekent. Maer die / dien gy hebt gesworen / hevet gesien / ende die wetet.

't Morael.

Ist dat wy sondighen eenighsints / het en is terstont niet bekent den lieden / maer Godt siet het al / dewelcke is geseten boven de Hemelen ende aensiet de afgronden. d'Welck waert dat de lieden wel over-

overdachten / sy souden te min sondigen / ende souden wijselijcker leven.

Van den Jongeling en de Katte.



EEn Jongelingh die om sijn playsier hadde een schoone Katte / badt sonder ophouden de Goddinne Venus / datse wilde veranderen de Katte in een Vrouwe. De Goddinne hadde deernisse met hem / ende gaf consent tot zijnder begeerte / alsoo dat de veranderinge gedaen werdt / 't welck seer wel behaeght heeft den armen Jongelingh / want sy was heel poeselachtig ende geheel aerdigh. Daer na gingen sy in de Kamer / daer sy kouten t'samen van alle dingen. Maer een luttel tijts daer na / de Goddinne Venus begeerde ondersoeck / of de Katte met haer lichaem / oock verandert hadt haer zeden / liet secretelijck vallen een Muysken binnen de kamer. Doen geschieder een dingh weert om te lacchen. Want terstondt als 't Vrouken hadde gesien dat Muysken / begost sy daer te leveren een offout / waer van de Goddinne seer was gestoort / ende veranderde haer wederom in een Katte.

't Mo-

'T Morael.

De gene die trecken door vele ende diversche Landen / ende Rijcken/ veranderende van lochte: maer niet van couragien / want het is seer swaer eenigh ding te laten/ dat men gewoon is te doen.

Van den Vader ende sijn Sonen.

HEt was voortijdts een Edelman die hadt veel Sonen / onder hen seer tweedrachtigh dewelcke haer willende deur goede middel trecken tot onderlinge liefde ende Broederlijcke eendrachtigheyt (gaf hen een bussel van roedekens) en beval een yegelijck alleene die te breken. Maer de jonckheyt arbeyde te vergeefs. De Vader ontbantse ende gaf een yegelijck een roedeken / d'welck sy lichtelijck gebroken hebben. O mijn kinderen (seyde de Vader) neemt dit voor een onderwijs / is 't dat gy blijft eendrachtigh in broederlijcke liefde / niemant en sal u konnen overwinnen. Maer is 't dat gy zijt tweedrachtigh / ende dat d'een den anderen wil bederven / door sonderlinge strijdt / gy sult wesen ten lesten een roof uwer vyanden.

'T Morael.

By eendrachtigheyt kleyne dingen hen vermeeren / ende by tweedragtigheyt gaen grooten te niet.

Van den ouden Wijve / ende hare Dienerssen ende Maerten.

EEn out Wijf hadde in haer Huys veel Dienerssen ende Maerten / dewelcke sy dagelijcks (op 't kraeyen van eenen Hane) weckte ten wercke. De Dienerssen gequelt van den dagelijckschen arbeyt / ende van soo vroegh op te staen / dooden den Haen heymelijck / hoopende na sijn doodt te mogen slapen tot den middage. Maer dese hoope heeft bedrogen de arme Dienerssen. Want als de Vrouwe verstondt dat den Haen doodt



was / soo dede zyse voortaen op staen des Midder-nagts / ende en mogten niet soo lange slapen als sy hadden gedaen.

'tMorael.

Alsoo geschiedet dagelijcks met sommige Persoonen / die meynen te schuwen een kleyn quaet / ende vallen dickwils in een swaerder.

Van den Vos en de Krane.

DEn Vos in voorleden tijden / noode de Krane ten Avontmael / ende als de Krane was geseten ter tafelen / den Vos stelde voor haer een vlacke schotel met seer minlijcke ende leckere spijse / op sulcker manieren datse niet en kost eten deselve spijse / om dat sy die niet en kost nemen met haren beck / waer van sy seer gestoort was in haer selven / ende gingh naer haer logijs / peysende hoe sy haer soude mogen wreken van der trompereyen van den Vosse. Want men seyt in een gemeen spreeckwoort: Die moet wesen van Godt gekroont / die den rechten Ronaert heeft gehoont. Een luttel tijdts daer na / de Krane noode oock den voorseyden Vos seer minlijck ten Avondtmael / gelijck aen

'tsam-



't samblant scheen: ende als den Vos was geseten ter Tafelen / de Krane stelde oock voor hem seer kostelijcke ende leckere spijse / in een hoogh Glas / van welck hy niet en kost eten / maer alleene lecken het glas / en vangen den soeten geur van der selver spijse / om dat sijn Hooft niet en kost gegaen in 't Glas. Doen seyde de Krane al geckende / Reyntjen mijn vriendt maeckt goede chiere / gelijck ick heb gegeten van den uwen: Den Vos siende dat hy was bedrogen van den Krane / keerde wederom heel beschaemt na sijn Huys.

'T MORAEL.

Gy en behoort niet te doen eenen anderen / 't gene dat gy niet en woude dat men u dede.

Van den Miere ende Krekele.

EEnen Krekele begeerde van der Mieren van haren Koorne om te eten in den tijt van den Winter; Dewelcke den Miere antwoordende / vraeghde haer: Wat hebt gy gedaen den Somer voorleden? Ick heb gesongen / seyde den Krekele. Doen seyde hem de Miere; Van mijnder Terwen en sult gy niet hebben / want hebt gy gesongen in den Somer / danst nu in den Winter.

En

En weet gy niet / dat al-te-met is tijdt te arbeyden / ende al-te-met tijt te rusten. Ende die niet en werckt als hy is vroom en gesondt / sullen de Tanden dickwils verkouwen in den mondt.

't Is groote wijsheydt te vergaren goet in den Somer / om daer af te leven in den tijdt van den Winter.

Van den Vos ende het Hoen.

DEn Vos siende het Hoen / quam tot hem / seggende: ick wilde wel weten oft gy kont soo wel singen als u Vader dede. Doen sloot dat Hoen sijn oogen toe / ende begost te singen / ende de Vosse droegt wech. Ende de Dorplieden begosten te krijsschen: den Vos draeght wech ons Hoen. Het Hoen seyde tot den Vos: Mijn Heere / en hoort gy niet dat de Boeren seggen/dat gy den Hoen wech draeght? Seght hen vrylijcken / dat het uwen is / ende niet hunne. Ende den Vos henlieden antwoordende: Ten is de uwe niet / maer het is mijne. Dewijle hy antwoorde / ontsnapte hem dat Hoen uyt sijnen Muyle / ende vloogh op eenen Boom. Doen seyde dat Hoen tot den Vosse: Gy hebt geloogen: want ick ben haer-lieder ende niet uwe. Doen begost den Vos te slaen sijnen Muyl in der aerden: seggende: Muyl / Muyl / gy hebt te veel gesproken/ want en hadt gy niet soo veel gesproken / gy soudt hebben gegeten 't Hoen.

't Morael.

Om dat te veel te sprekens schaedt by tijden /
En te veel kretsen smert boven maten:
Wacht u van veel sprekens aen allen zijden /
Eer gy gekreest wort t'uwer kleynder baten.

Van den Ezel / en den Leeuw.

Den



DEn Ezel ontmoete den Leeuw/seyde hem: laet ons klimmen op 't hooghste van den gebergte / ende ick sal u wijsen dat de Beesten my ontsien ende vreesen. Doen begost den Leeuw te grenisen/ ende seyde hem: Gaen wy mijn Broeder: als sy waren op 't geberghte den Ezel begon te krijsschen/ ende de Hasen ende Konijnen begosten te vlieden. Als hyse sagh vlieden/ vraegde hy den Leeuwe/ en siet gy niet hoe de beesten hebben vreese van my? Ende de Leeuw antwoorde/ ende seyde/ ick soude oock hebben verschrickt geweest/ van uwen vervaerlicken krijsschen/ en hadde ick niet bekent dat gy een Ezel zijt.

't Morael.

Men behoort niet t'ontsien de gene die hem beroemt te doen / 't gene daer hy geen macht af en heeft / noch oock de dreygementen ofte luyde roepen der Sotten / door welcken sy meynen aen te doen grote vreese den armen luyden.

Van den Leeuw en den Muys.

OP een tijt als de Leeuw sliep / de Muyse vermaekten hen omtrent hem / nu geschiede dat een van die

klam

klam op hem en weckte hem/ ende den Leeuw greep met sijn klauwen deselve Muys. Ende als de Muys sagh datse was gegrepen / seydese hem; Mijn Heere vergevet my / want gy sult niet winnen my te dooden / in der waerheyt ick en meyne u niet te doen eenigh mishagen. Doen dagt den Leeuw in sijn selven dattet geen eer soude wesen voor hem haer te dooden ende lietse gaen. Een luttel tijdts daer na wierdt den Leeuw gevangen in een Foreest met een groot Net / ende als hy hem sagh gevangen begost hy te krijten ende te klagen. Doen hoordet de Muys / ende quam by hem vragen; waerom hy soo deerlijck kreet? Ende den Leeuw seyde haer; En siet gy niet wel dat ick hier gevangen ben? Den welcken den Muys antwoorde; Ja ick mijn Heere. Ende ick verseker u oock / dat ick niet ondankbaer sal wesen van de deught die gy wy gedaen hebt t'anderen tijden / ende terstont begost de Muys te knagen de koorden / ende brackse / alsoo dat den Leeuw ontquam.

't Morael.

De gene die heeft groote macht en behoort niet te mispryjsen den krancken. Want de sulcke die niet en mach schaden / magh somtijts helpen in grooten noodt.

Van de Vos en de Wijn-druyven.

DEn Vos wandelde over wegh / aensagh de wijndruyven op eenen Wijngaert dewelcke hy begeerde te eten / maer hy en koste niet krijgen. Waerom hy in sijn selven seer droeve ende bedruckt was. Maer als hy sagh dat hyse geensins en mogt hebben / verkeerde hy sijn droef heyt in blijdtschap seggende; dese Wijndruyven zijn so suer / dat ickse niet en soude willen eten.

't Morael.

Die is wijs / die hem beynst niet te begeeren die dingen / die hy niet en mach verkrijgen.

Van den Vos en de Katte.

De



DEn Vos op eenen tijdt ontmoete een Katte / tot welcken hy seyde; Mijn Compeer / Godt geve u goeden dagh. Ende de Katte antwoorde / mijn Heere Godt geve u oock een goedt leven. Daer na vraeghde haer de Vos; mijn Compeer wat kont gy doen? niet dan vangen Ratten ende Muysen / ende klauteren op de Boomen / antwoorde de Katte. Tot welcke de Vos seyde / kont gy anders niet doen? Waer van de Katte nieuw hoorde om de woorden van den Vosse/ende vraegde hem / ende gy mijn Compeer / wat kondt gy doen? Welcke de Vos antwoorde / duysentfkuerkens; Want ick heb eenen Sack vol konsten / ende ben soo grooten Klerck / dat niemant my kan bedriegen. Dewijle datse spraken sagh de Kat komen een Jager met sijne honden. Doen seyde sy tot den Vos; Mijn Compeer / ick sie komen t'onswaert een Jager met sijn honden / welcke gy wel weet dat onse doot-vyanden zijn / welcke den Vos seyde / Compeer gy spreeckt als die bloode is / en als die vreese heeft / laet komen ende en achtes niet. En als de honden vernamen de Katte en Vos / soo

soo liepen sy tot hen. Als de Vos hen sagh komen/ seyde hy tot de Katte. Laet ons vlieden sonder eenigh vertreck / de Katte seyde / het en is niet van noode/ niet-temin de Vos en geloofde de Katte niet/ maer begoste te vlieden/ ende de Katte klaverde op eenen Boom seggende: nu sullen wy terstont sien wie hem best salveren kan. Ende als de Katte was op den Boom siende dat de honden hielden de Vos metter kelen/ seyde hem: ha/ ha/ Compeer Reyntken: Toont uu een van u duysent konsten/ want tot deser uren hebt gyse wel van doen. Alsoo dooden de Honden den Vos / ende de Kat salveerde haer leven.

't Morael.

De wijsen en behooren niet te mispryjsen de simpele / noch hen beroemen van haer subtijlheyt / want sommige hen beroemen en pryjsen van hun subtijlheyt/ wijsheyt ende kloeckheyt/ die nochtans Sot ende bloode zijn van haer eygen natuere.

Van den Jongelingh wachtende sijn Schapen.



EEn Jongen wachtende sijn Schapen / riep seer dickwils sonder sake: Helpt my om de minne van Gode / want de Wolf wil eten mijn Schapen. Als de Acker-luyden daer ontrent dat geroep hoorden / quamense hem te hulpe / welcke daer vele reysen te vergeefs quamen / ende als sy dat sagen / keerdense weder na haer werck / 't welck de Herder dickwils geckende dede. Op eenen tijt quam den Wolf voorwaer / ende de Herder riep als hy gewoon was: Maer om dat de Acker lieden meynden dat hy'er mede geckte (gelijck hy gewoon was) soo zijn sy niet gekomen / ende de Wolf at de Schapen sonder moeyte ende sonder vreese.

't Morael.

Men en gelooft niet de woorden / hoewel dat sy zijn waerachtigh / van den genen die gewent is tot liegen / waer door hy somtijts groote schade lydt.

Van twee Kreeften.

EEn Kreeft willende corrigeren sijnen Soone om dat hy niet recht en gingh / seyde hem: mijn Sone ten behaegt my niet / dat gy aldus achterwaerts gaet / want u souder wel mogen eenigh quaedt af komen. Ende de Sone antwoorde: Mijn Vader / ick sal geerne doen u bevel / is 't dat gy my voor gaet / om my te wijsen hoe ick moet gaen: Maer de Vader selve en mocht geensins gaen dan achterwaerts / na sijn eygen natuere. Waerom de Sone hem seyde: Mijn Vader / leert eerst recht gaen / ende dan sult gy my leeren.

't Morael.

De gene die wil corrigeren de faute van een ander / die moet eerst de sijne corrigeren / als de wijse Cato seyt:

Quæ culpare voles, ea tunc feceris ipse,
Turpe est Doctori cum dulpa redarguit ipsum.

Daer gy een ander af berispt / wilt dat selver schouwen /
Want de Meester moet sijn leere selfs onderhouwen.

Van den Hane / Vosse ende Honden.



DEn Haen siende komen den Vos al hongerigh soeckende eenige Prope / vloogh met sijn Hinnen op eenen Boom. En als Reynken begost te naken / riep hy tot den Hane: goede tijdinge / goede tijdinge / en daer na groete hy den Haen seer eerlijcken / hem vragende: Compere / wat maeckt gy soo hooge geklommen met uwe Hinnen? hebt gy niet gehoort de tijdingen die soo saligh zijn voor ons? den Haen wel kennende de schalcheyt van den Vosse / antwoorde hem: Neen Compere / maer ick bidt u dat gyse ons seght. Het zijn de beste Nieu maren die gy opt hebt hooren seggen (seyde de Vos) want gy meught gaen en komen met uwe Hinnen / om u te vermaken met alle de Beesten van de Werelt / sonder datse u souden dorven doen eenige schade / maer sullen u doen allen believen ende dienst / alsoo als 't geordineert is in den raedt van alle Beesten. Daerom bidt ick u / dat gy af-komt / ende wy sullen t'samen seer vrolijck singen. Ende den Haen die sijn valsche worden

wel

wel verstondt / seyde hem: Voorwaer mijn Compere / gy brenght my goede Nieu-maren / waer van ick u duysentfout dancke / en seggende dese woorden / verhief den Hoen sijn hooft / kykende seer verre. Dit siende den Vos / vraeghdehem: Compere / wat siet gy / dat gy uwen hals soo sterck uptreckt: den Haen antwoorde: Voorwaer mijn Broeder / ick sie herwaerts loopen twee groote honden / hebbende den muyl heel open / ick meyne datse ons brengen de tijdinge / die gy ons geseyt hebt. Doen seyde de Vos (bevende van vreesen / die hy hadde van de Honden) tot den Haen: Adieu Compere / het is tijdt dat ick wegh gae / eer de honden verder komen. En de Haen seyde: Compere waerom vliet gy? is 'er alsulcken accoort gemaeckt / gy en behoorde niet te vreesen. Voorwaer Compere ick dugte dat dese Honden niet gehoort en hebben 't gebodt van den Peys.

'T Morael.

De gene die spot met een ander / wert dickwils oock bespot.

Van de Wolf ende het Lam.

OP eenen tijt als 't Lam ende de Wolf te samen dorst hadden / ginge sy te samen drincken uyt een der Riviere. Soo gebeurdent dat de Wolf dranck van boven den stroom of loop van 't water / ende 't Lam van beneden. Als de Wolf 't Lam gewaer wiert / soo begost hy 't met luyder stemmen qualick toe te sprcken / seggende: o gy boeve waerom hebt gy my dat water vuyl gemaeckt / dat ick drincken soude? Eylacen mijn lieve Heerschap / sprack dat onnosel Lam / behoudelijk uwer gratien / want het water komt van u tot my. Ende de Wolf sprack tot hem: en schaemt gy u niet / my te vloecken ende te vermaledijden: Mijn Heer behoudelijcken uwer goeder gratien. Ende de Wolf seyde: Teu is niet geleden ses Maenden / dat u Vader my dede des-

gelijcks. En 't Lam antwoordde: doen en was ick nog niet geboren. Ende de Wof sprak 't Lam noch daer en boven aen/ seggende: du hebst mijn gras gegeten. Ende 't Lam seyde hoe soude dat wesen/ want ick noch geen tanden en hebbe/ ende de Wolf als al verstoort ende toornigh wesende/ seyde: Du gelijckst wel dijnen Vader/ overmidts sijn misdaedt/ soo ist dat gy sterven moet. Ende met dien nam de Wolf 't Lam ende attet.

'**t Morael.**

Dese Fabule bewijst ons/ dat dese quade Dieren ende Verslinders altijt vinden een sake waer by sy de schamele Luyden schatten ende eten mogen.

Van den Hondt en het Schaep.

IN voorleden tijden wasser een Hondt/ die een stuck broots van een Schaep was eysschende/ dat hy hem geleent hadt: Ende dat schaep antwoorde: dat hy geenen dagen eenigh Broodt van hem en hade gehadt. Dit hoorende den Hont/ dede hem dag-vaerden voor den Rechter/ ende 't Schaep de schult missakende/ soo bracht de Hont valsche getuygen/ als de Wolf/ de Grijp-vogel en de Sperwer. Ende als 't quam dat men de getuygen hooren soude/ sprack den Wolf tot den Richter: Mijn Heere/ ick weet dat de Hont hem geleent heeft een Broot: ende de Grijp-vogel seyde oock terstont: Hy heeft'et ontfangen in mijne tegenwoordigheyt. Doen seyde de Sperwer tot het Schaep: waerom missaeckt gy 't gene dat gy geleent hebt? Ende aldus wert dat Schaep verwonnen/ want de Rechter geboodt den Schape/ dattet den Hont betalen soude. Ende om dit te doen/ soo moest hy sijnen vacht verkoopen voor den Winter: ende aldus wert dat arm Schaep ontkleet/ ende uyt sijnen velle geschut.

'**t Morael.**

Desgelijcks doen oock dese gierige Menschen ende Verslinders/ die oock overmits haer booshebdt ende groot bedrogh niet anders en doen

doen dan dat sy het schamel volck verslinden / eten ende te niet brengen.

Van den Hondt ende het stuck vleesch.

IN voorleden tyde soo gebeurdent datter een Hont was die over een planck (daer water onder was) gaen soude / hebbende in sijnen mondt een stuck vleesch. Ende als hy over de planck was gaende / soo openbaerde hem de scheme van hem ende van 't vleesch in 't water / daer hy over gingh. Dit siende de Hont / meyndent te grijpen / ende als de Hondt sijnen mondt was op doende / 't stuck vleesch viel in de Rieviere / ende dreef wegh.

'T Morael.

Desgelijcks ist oock met veel andere: want als sy meynen te beroobven het goede van een ander / soo verliesen sy dickwils haer eygen proper goet / want overmits een ding / welck onseker is / men niet laten en sal 't gene dat seker is.

Van den Leeuwe / van den Koeye / van den Geyte / ende van den Schape.



DE Koey / de Geyte ende het Schaep / gingen op een

een tijt te samen jagen met den Leeuwe / en vingen een Hart / en alst quam dat sy soude deelen / so seyde de Leeuw tot de andere: Mijn Heeren ende lieve vrienden / gy sult weten dat het eerste deel my alleen toebehoort overmits dat ick ben een Heere: dat ander / overmits dat ick ben de sterckste. Dat derde / overmits dat ick snellicker dan gy geloopen hebt. Ende die wil tasten aen 't vierde deel / die sal mijn doot vyant wesen. Ende in deser manieren soo nam hy 't geheele Hert na hem alleen.

't Morael.

Ende hierom bewijst ons dese Fabule / dat de arme schamele lieden haer met de rijcken / ende machtigen niet versellen en sullen / want de machtige den armen nimmermeer getrouw zijn.

Van den Dief en van der Sonnen

DE gebueren van eenen Dief deden hem groote eere in sijnder Bruyloften. Dit aensiende een seer wijs man / dat de gebueren hen verblijdende en dansende waren / sprack hy tot henlieden aldus: gy verblijdt u ende zijt vrolijck van 't gene daer gy u billick af soudt bedroeven. Ende de reden is dese / by gelijckenisse: het gebeurde op een tijt dat de Sonne houwelijcken wilde / maer alle Natien van volcken seyden daer tegen: en baden den Af-godt Jupiter dat hy dogh keeren wilde dat de Sonne niet en houwelijckte: dit hoorende Jupiter / vraeghde de sake waerom? Ende een van hen allen seyde hem: O lieve Godt Jupiter / gy weet wel datter niet meer dan een Sonne en is / ende nochtans verbrantse ons altemael. Ist nu alsoo datse houwelijck doet / ende kinderen krijght / soo salse verderven ende te niet brengen alle natuere.

't Morael.

Dese Fabule leert ende bewijst ons / dat wy van 't geselschap der quaden ende booser menschen niet verblijden en sullen.

Van

Van den Wolf en de Krane.

HEt was een Wolf die een Schaep verscheurt ende verslonden hadde / ende als hy nu gedaen hadde / soo bleef hem een been in sijn kele / 't welck hem seer quetsende was. Dit gevoelde de Wolf / badt den Krane dat sy hem dit been uyt sijn kele trecken wilde: Ende de Krane stack haren hals in sijn keel / ende trock dat been uyt / waer af de Wolf terstont genesen was. Ende de Krane als hy dit gedaen hadde / soo begeerde hy te hebben loon of solaris. Ende de Wolf antwoorde hem: gy zijt ondanckbaer / en bekennet qualicke 't quaet dat ick u doen wilde / want als gy uwen hals in mijn keel hadde / hadde ick gewilt / ick hadden u wel afgebeten.

'tMorael.

Ende aldus blijckt by dese Fabule / dattet niet en profiteert den boosen ende ondanckbaren Menschen deught of goet te doen / maer het is een ding dat aldermeest verloren is.

Van twee Honden.

HEt was in voorleden tijden een Teve / die haer jonge Honden werpen wilde / ende als haer tijdt aenstaende was / quam sy ten Huyse van een ander Teve / haer biddende met soete woorden / dat sy haer leenen wilde in haren Huyse een plaetse daer sy haer Hondekens mochte werpen. Ende d'ander leende daer goedertierlijck haer Bedde ende Huys / meynende daer wel aen te doen. Daer na / als de Teve haer Honden geworpen hadde / ende wel gevoet waren. Dat ander goede Teefken seyde tot de Moeder van de Jongen / datse haer huys ruymen soude. Dit hoorende de Moeder ende de Jonghen / liepen terstondt met grote toornigheyt tegen haer / ende sloegense uyt den Huyse / dat haer eygen was.

't Morael.

Ende menigh-werf / dat de goede Menschen verliesen haer goet / door bedroog ende valscheyt der boose menschen.

Van den Man en 't Serpent.

HEt was een Man die in ſijnen wijngaert een Serpent gevonden hadt / ende midts de groote Winter ende koude die geweeſt hadde / waſt al-te-mael verkout ende vervroſen / ende als doot liggende op der aerden. Waer af dat die goede Man ontfermhertigheyt hadt / ende brachtſe in ſijnen huyſe / ende wermdeſe datſe wederom bequam. Ende als zy wederom bekomen was / ſoe begoſte ſy te krijten ende te blaſen door den huyſe / ende te verſcheuren dat Wijf ende de Kinderen. Om welcker dingen de Man wildeſe werpen uyt den Huyſe / maer als dit het Serpent ſagh / ſoo begoſt ſy hem te ſpringen om den hals ende te worgen.

't Morael.

Ende deſgelijcken iſt oock alſoo van den booſen / eude van den quaden / ende van de ondanckbarige Menſchen / dewelcke geven dikwils het quaedt voor het goet / ende bedriegen dickwils de gene die hen-lieden ontfermhertigheyt bewijſende zyn / ende daerom is haer geſelſchap / noch goet / noch vruchtbaer / maer oock ſeer te ſchouwen.

Van den Arent en de Vos.

HEt was een Arent die kleyne jonge Voſkens oft Reynkens genomen hadt / ende in ſijn neſt gebracht om te eten / ende te geven ſijn jonge kieckenen. Den welcke Reynnert de Vos was vervolgende / biddende dattet hem believen wilde wederom te geven ſijn jonge Voſkens. Ende de Arent antwoorde hem dat hy 't niet doen en wilde / want hy daer al meeſter ende Heere af was. Dit hoorende de Vos (want hy vol booſheyt ende ſchalckheden is) vergaederde een groote menichte van ſtroo / ende ſtacker het vyer in. Ende als de roockende vlamme begoſte te ſamen aen den Boom

(daer

(daer de Arent in sat) op te gaen / soo verdochte hy dat sijn Kinderen daer af verbernen ende sterven mochten. Ende hy gaf wederom de jonge Voskens Reynaert de Vos haerder Moeder.

't Morael.

Dese Fabule leert ende bewijst ons / dat de machtige ende rijcke de minderen ende onmachtigen niet hinderlijck wesen en sullen: Want dickwils soo gebeurtet dat den minder sijnen meerder wel beschadigen kan / ende hinderlijck wesen mach.

Van den Arent en de Rave.

HEt was een Arent die op een boom sittende was / ende hadt in sijn beck een Note oft Mosselle / dewelcke hy niet aan twee breken en mochte / dit merckende de Rave / seyde tot hem / dese Mossel oft Note sult gy niet breken mogen / ten zy dat gy vlieght om hooge / ende dan van boven neder op eenen harden steen laet vallen. Ende de Arent begon te vliegen / ende liet vallen sijn aes op den steen. Ende terstont was de Rave daer / ende nam de Note / ende alsoo was hyse quijt.

'tMorael.

Ende aldus ist dat menigerhande Menschen / overmidts valschen raedt ende valsche Tongen / bedraden ende bedrogen worden.

Van den Leeuw / ende van den wilden Swijn / van den Stier / ende van den Ezel

HEt was een Leeuw / die in sijn jonge jeugt seer fier ende overdadigh was / ende doen hy was oudt ende in 't verdriet ende bangigheyt sijns doodts / soo quam tot hem dat wilde Swyn / ende verscheurde hem met sijne tanden / wrake doende van 't onrecht ende misdaden / die de Leeuw t'anderen tijden hen gedaen hadde. Dit aldus geschiedt wesende / quam terstont daer

na de Stier die hem stack met sijn scherpe Hoornen. Ende den Ezel daer naer met sijne achterste klaeuwen of voeten smeet hem voor sijn voor-hooft / hem selven wrekende over hem. Die siende de arme Leeuw/begoste te versuchten en schreyen / sprekende in hem selven : In tijden als ick was jong / stout ende bout / een yegelijck my doen eerende ende ontsiende was. Maer nu als ick ben out ende kout / soo en isser niemandt die my ontsiet: Ende nu ick hebbe verloren sterckheydt / macht ende kracht / soo ben ick quijt eere ende welvaert / ende niemandt en isser die my acht.

't Morael.

Hierom soo leert ende bewijst ons dese Fabule/ende sonderlinge den genen die eenige macht of heerschappije hebbende zijn / henluyden bewijsende dat sy sullen zijn soet ende goedertieren : Want de gene die geen Vrienden en verwerft / dewijle hy macht heeft/sal altoos beduchtet wesen te vallen in dusdanige saken / ende in ongevalligheyt / ende oock in swaerder verdriet.

Van den Wouwe ofte Grijp-vogel die siek was/ ende hoe hy sijn Moeder badt dat sy de Goden voor hem bidden wilde.

HEt was een Grijp-vogel / die soo sieck was / dat hy niet en dogt langer te leven. En als hy sag dat hy dus qualijck te passe was / soo badt hy sijn Moeder dat sy de Goden voor hem bidden wilde. En de Moeder van den Grijp-vogel antwoorde hem : mijn lieve beminde Sone gy hebt t'anderen tijden soo grootelijcks de Goden geblasphemeert ende toornigh gemaeckt / datse nu op dese tijt hen van u wreken willen / want gy en bidt de Goden niet overmits liefde ende goedertierentheydt / maer overmits ontsig ende pijne / om dat gy soudt 't leven behouden ende de doot ontgaen. Want de gene die daer een quaet leven leydende zijn / ende oock in 't selve leven

leven verhert is / deselve en sal geen hoop of troost hebben / dat hy van sijne quaethept oft booshept bevrijt en verlost werden sal / want dan te spade is / want alsmen in de uyterste kranckhept of sieckhept is liggende / soo is dan de tijt gekomen dat men loon ontfangen / en betaelt sal werden na de wercken die men gedaen sal hebben.

'T Morael.

Want het is alsoo / dat de gene die in voorspoet wesende / den anderen misdoet ende toornigh maeckt / geen vrienden en vindt als hy is in tegenspoet / ende hem qualijcken gaet.

Van de Vorsschen ende van Jupiter Den Af-Godt.

ALs de Vorsschen in sloten en in graven woonden / ende wesende in groote vryhept / en een goede vrede ende gemeynschap met malkanderen hadden / baden ootmoedelijck Jupiter / dat hy hen eenen Koningh geven ende setten wilde: dit hoorende Jupiter / begost te lacchen / en voor den Koning die sy hadden begeert / wierp hy in 't water een groot stuck houts / 't welck een groot gelupt in 't water maeckte / waer af deselve Vorsschen seer verbaert / ende t'onvreden waren. En daer naer een weynigh tijts soo genaeckten sy haren Koningh om hem te helpen ende onderdanigh te zijn. Ende als sy gewaer wierden dattet anders niet dan een stuck hout en was / so keerden sy wederom tot Jupiter / hem biddende / dat hy haer doch eenen anderen Koningh setten ende geven wilde: ende Jupiter dit hoorende / gaf ende sette hen een Reyger tot eenen Koningh. En de Reyger haer Koningh zijnde / trat in 't water / ende begostse te eten / d'een voor d'ander na. En als de Vorsschen sagen dat hyse aldus verslinde / begosten sy alle te schreyen / seggende tot den Af-Godt Jupiter aldus: Zeer hooge ende vermogende Godt / wilt ons verlossen van het kinnebacken van desen valschen Tyran ende Drake / die ons aldus

dus etende ende verslindende is. Ende antwoorde hen: De Koningh die gy aldus lange van my begeert hebt / sal nu u Meester wesen. Want als men heeft dat men hebben sal / soo sal men te vreden wesen. Ende die niet eygen en is / die sal sijn vryheyt wel bewaren.

'T Morael.

Geen dingh en is beter dan vry te wesen / ende niet eygen te zijn: want voor al de wereldt vol van gout / men vryheydt te recht niet koopen en soude.

Van de Duyven / van den Grijp-vogel / ende van den Sperwer.



IN voorleden tijden als de Duyve den Sperwer voor een Koning begeerden / op dat hy hen van den Grijp-vogel bewaren wilde. Ende als de Sperwer haren Koning was / soo begost hyse te eten / dat sagen sy ende seyden/dat hen beter was den Grijp-vogel te lijden/dan van den Sperwer aldus gemartiliseert te worden / maer sy sijnt wel weert/ want sy selver daer van d'oorsake zijn.

'T Mo-

't Morael.

Ende daerom alsinen beginnen sal eenigh dingh soo sal men wijsselick oversien dat eynde/ want hy vroet is ende wijs/ die het eynde rijpelijck over-leggende is.

EYNDE.

Hier volght nu de Tafel van desen tegenwoordigen Boeck.

Hoe

De Tafel van de Fabulen van ESOPUS.

Van

De Tafel.

EYNDE.



